

UUDISED

Kahes vallas teenivad naised rohkem kui mehed

Ruhnu naisi hinnatakse, kommenteerib vallavanem statistikaameti palgaandmeid. ▶8-9

Inspeksioon: Iizi motiveeris seltse hindu tõstma

Teenus võimaldas kindlustuseltsidel vaid hindu täpselt määrata, õigustas kindlustusmaakler. ▶3

GrabCADi asutaja hakkas jalgrattaid tootma

GrabCADi üks asutajatest Indrek Narusk loobus tasuvast palgatööst ja disainib nüüd jalgrattaid. ▶10-11

PUHKEPÄEV

Viisteist soovitus toidunautlejale

Pärnu Grillfestil antakse sel nädalavahetusel avapauk suvistele toiduüritustele – laatadele, võistlustele, festivalidele. ▶3

KOLUMN

Ettevõtja eesmärk pole ainult toodete piiri taha saatmine, vaid ka tasu saamine.

KredEx Krediidikindlustuse juhatuse esimehe Meelis Tambla sõnul tasub eksportivatel ettevõtjatel krediidiriski maandada. ▶14

INVESTOR

Tesla juht raputab autotööstust

Vähe on firmajuhte, kellele aktsionärid usuvad peaaegu pimesi. Üks neist on Tesla Motorsi juht **ELON MUSK**. Äripäev oli kohal sel nädalal toimunud Tesla Motorsi aktsionäride korralisel üldkoosolekul. Loe, millega Musk kuulajaid hämmastas. ▶16-17

Äripäev

Nädalavaetus

Reede, 7. juuni 2013
nr 110 (4767) **2,50 eurot**

↓ **EUR/USD**
1,3067

↑ **USD/EUR**
0,7653

↑ **EUR/SEK**
8,6255

↓ **NordPool**
52,11

↑ **Euribor**
0,300%

LUUBIAL

Uued faktid

▶ Tallinn on täis kinnistuid, mille detailplaneeringud tulid ajal, mil Ivo Parbusele laekus sularaha. Kohtus neid ei arutatud. ▶4-7

TEGIJA

Taimi Samblik

paiskas Euroopa Parlamendi liikme põrmu

Pole teada, kas Lääne-Viru harrastus-kunstnik Taimi Samblik hakkas oma tööd Reformierakonna piirkonna arendusjuhina liiga loominguliselt võtma või täitis ta tõesti vaid erakonna tähtsusetu mutrina kõrgemalt tulnud käsku. Ehk ajas oma asja nii, nagu ikka on aetud.

Kui pettus pinnale ujus, ei jäänud ta tagasihoidlikuks, vaid tegi prominentse erakonnakaaslase kohta dramaatilisi ülestunnistusi, kust ei jäänud välja ka eluohtlikud olukorrad. Euroopa Parlamendi liikme paiskas ta sellega põrmu, aga Tenerifele tuleb tal nüüd oma raha eest sõita.

RÕOMUSTAB

Läti euroliidus. Järgmisest aastast ei ole Eesti enam euroliidu kõige vaesem maa – meie keskmine palk on 844 eurot, aga lätlastel 692. Kuid nii nagu me Eestiski loodame, suudavad kindlasti ka lätlased elatustaset järgnevatel aastatel euroliidu keskmisest kiiremini tõsta. Kui palju tõusust annab euro? Raske öelda, aga emotsionaalselt annab see juurde kindlasti.

Tallinkil on nutti. Olukorras, kus pankade laenuitingimused on hoolimata intresside langusest omakapitali nõuete tõustes üha karmimad, käitus Tallink võlakirjaturult raha hankides nutikalt. Teistel, kes pole nii suured, et Norrast raha hankida, tasub loost teha lihtsalt järeldus, et panga asemel võib kaaluda teisigi rahastamisallikaid.

Saksamaa tõstab palku. Saksamaal on oodata kahe kümnendi suurimat palgatõusuaastat ja see on hea uudis ka meile. Oleme oma ekspordis Skandinaavia kaudu Euroopa suurima majandusega tugevalt seotud ja sealne ostuvõime suurenemine kulub meilegi marjaks.

KURVASTAB

Jälle see Reformierakond. Kõik on juba justkui öeldud. On õigustatud. On ilgutud. On vihatatud. On kurvastatud. On rõõmustatud. Näib, et koalitsiooni juht partei tahab teha nagu Keskerakond – lasta end nii paljudesse negatiivsetesse skandaalidesse tõmmata, et nad üksteist devalveerima hakkaksid. Poliitikute suvekoolis tänavu ilmselt teemadest ja õpilastest puudust ei ole.

Soome majandus langeb. Kuigi Soome statistikaameti värske eelhinna suhtes on kahtlust avaldatud, näitab see siiski teist kvartalit järjest miinust. Samas on siseturg väikeses kasvus – see peaks andma meie kaupmeestele kindlustunde, et soomlased ei kuluta sel aastal Eestis vähem kui varem. Pealegi on aasta teine pool kõikide märkide järgi rõõmsam.

Sunniviisiline pensionikogumine. Swedbank juhtis õigusega tähelepanu tõsiasjale, et riiklik pensionikogumise süsteem on suutmatu. Probleemi ei lahenda sunniviisiline rahaandmine fondidele. Tuleb motiveerida inimesi oma pensioni eest hoolitsema. Kõik head ideed on teretunud, näiteks Igor Rõtovi pakutud Sukasäärefond.

PÄEVA FAKT

7000

VABA ametikohta oli ligikaudu Eestis esimeses kvartalis. Statistikaameti teatel vähenes töökohtade arv võrreldes eelmise aasta sama ajaga 1,1%, ent suurenes eelmise kvartaliga võrreldes 5,7%. Kaks kolmandikku vabadest ametikohtadest asub Harju maakonnas, sh Tallinnas.

TSITAAT

Ei maksa olla sinisilmne, et eestlastest tarbijad ei tee ratsionaalseid otsuseid. Uskuge mind, kui õlle hind oleks praegu kahekordne, hakkaks Läti piiril toimuma väga vilgas liiklus, mille tulemusena kaotaks riik umbes 30 miljonit.

Saku Õlletehase juht Margus Kastein

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Töölisele rohkem maksta tuleb hoopis odavam

Suvi on käes ja suur hulk ettevõtjaid otsib juba mõnda aega hooajatöötajaid. Lisajõudu vajavad jäätise- ja õlletootjad, kohvikud ja lihatööstused, haljastajad ja rannahooldajad.

Kuigi veel asja olid tööotsijad igasuguse töö eest tänulikud, on nüüd olukord muutunud. Värske statistika näitab, et töötus väheneb, vabade töökohtade hulk suureneb ja palgatöötajate sissetulekud tõusevad.

Hea töötaja saab kompromissi abil. Äripäev soovib ettevõtetele olla valmis selleks, et sel suvel ei saa häid hooajatöölisi enam nii odavalt kui mullu. Ja seda mitte ainult vahepeal 320 euronit tõusnud alampalga tõttu.

Suurenev tööjõuvajadus lükkab palgad üles ja tööandjal tuleb parema töötaja saamise nimel olla valmis kompromissideks. Kaubakeskuste telekraanidel plingivad pidevalt kutsed tulla müüjaks nende toredasse kollektiivi, kohvikute akendele on riputatud pakkumised saada ettekandjaks või nõudepesijaks. Töötajaid otsitakse ka suhtlusvõrgustikes, nagu Facebook, personaliotsingufirmadest rääkimata.

Praegu käib hooajatöötajate järelnoppimine. Praeguseks peaks suurem osa hooajatöölised tegelikult juba komplekteeritud olema, peamine madin nende pärast peetakse traditsiooniliselt aprillis-mais. Kes nüüd, juunis, veel järelnoppimist teeb, on kas hiljaks jäänud või senistel vestlustel ilmselgelt liiga vähe palka pakkunud.

Eriti järeleandlik palga osas tuleb olla ettevõtjatel Harjumaal ja Tallinnas, sest just siin asub värske statistika järgi kaks kolmandikku vabadest töökohtadest. See tähendab, et jäme ots töövestlustes pole enam alati tööandja käes.

Äripäev soovib ettevõtetele olla valmis selleks, et sel suvel enam nii odavalt häid hooajatöölisi ei saa.

Väga sarnased protsessid leidsid aset 2000. aastate alguses. Ka tollal, vahetult pärast Vene kriisi, räägiti inertsist veel tööpuudusest, kuid tegelikkuses käisid maapiirkondade tööstuste personalijuhid vähegi asjalikumaid inimesi juba isiklikult tööle kutsumas. Suurtalunikud hoidsid neilsamadel aastatel aga korralikku töömeest nagu pilpa peal.

Mõni aasta hiljem, 2000. aastate keskel, kurtsid ettevõtjad töötajate palgateriori üle. Palgatõusud kippusid kujunema kaks korda suuremaks kui tööandja esialgu plaanis, ning tööle tuli vahel võtta ka sedasorti kaadrit, kes veidi aega varem oli näiteks viinaviskamise pärast lahti lastud.

Vastasel korral oleks mõni vajalik jupp tööd üldse tegemata jäänud.

Tulemas korralik palgatõus. Küllap on enamik ajaloolise mälu ja prognoosivõimega ettevõtjaid praeguseks juba arvestanud, et lähiaastate eelarvetesse tuleb sisse kirjutada korralik palgatõus. Seda ei tasu karta või kangekaelselt vältida, riskides pigem firma töötajatest tühjajooksmisega.

Äripäev on korduvalt lausa õhutanud tööandjaid hüppeliselt palku tõstma. Lisaks tarbimise ja seeläbi ka majanduse elavdamisele toob see kindlasti koju tagasi ka hulga välismaale tööle läinud inimesi, kes on seal omandanud uusi teadmisi ja oskusi.

Kõik teavad, et kui mingi asi või teenus on väga odav, siis on sellel mingi põhjus, ja midaagi väga erilist sealt loota ei tasu. Täpselt sama kehtib ka tööjõu kohta. Odavam võib olla hoopis rohkem maksmine.

Loe Äripäevast

UUDIS "Piirisaares ja Ruhnus teenivad naised meestest rohkem" tänases lehes lk 8

Palju õnne!

Mary Velmet

7. juuni (sünd 1953), Raadio 4 peatoimetaja

Eesti Ajalehtede Liit õnnitleb

ÜTLES

» **Indrek Narusk:** Kui Austraaliast tuleb e-kiri sisuga “su ratas on täiesti uskumatu, see saab legendaarseks, palju õnne”, siis teeb südame soojaks küll.

Velonia Bicyclesi asutaja sellest, et palgatöötajana sellist tunnustust ei saavuta. LOE LÄHEMALT LK 10-11

LÜHIDALT 3

7. juuni 2013 ÄRIPÄEV

toimetaja Meelis Mandel, tel 667 0128, e-post meelis.mandel@aripaev.ee

Inspektsioon: IIZI tütarfirma ärgitas hinnatõusule. Firma sai ettekirjutuse ja sunnirahahoiatuse

Ä ALYONA STADNIK
alyona.stadnik@aripaev.ee

Finantsinspektsioon väidab, et IIZI Groupile kuuluv ettevõtte Insurance Broker Services ärgitas konkureerivaid kindlustusseltse ebaseaduslikult hindu tõstma. Ettevõtte kinnitab, et nende eesmärk oli hindu alla suruda.

IIZI kaubamärki kasutav kindlustusmaakler Insurance Broker Services OÜ pakub kahjukindlustusseltsidele nn turupositsioneerimise teenust. Tegemist on tasuliste hinnavõrdlustega.

Finantsinspektsiooni teatel näitas Insurance Broker Services kindlustusseltsidele suunatud müügimaterjalides ja -tegevustes, mitu protsenti saab vastav kindlustusselts näiteks kasko- või liikluskindlustuse hinda tõsta ning millist võitu see ettevõttele tähendab.

Lõpp omavolile. Finantsinspektsioon kohustas Insurance Broker Services OÜd viima tegevus kooskõlla kindlustustegevuse seadusega ja lõpetama loata tegevuse ehk nn turupositsioneerimise teenuse pakkumise. Ettekirjutuse täitmata jätmise korral määratakse sunniraha 3200 eurot. Finantsinspektsiooni juhatuse liige Kaido Tropp ütles, et ettekirjutus piirab kindlustusmaakleri tegevust. “Selle täitmata jätmisel on võimalik tegevusluba kehtetuks tunnistada,” lausus ta.

Insurance Broker Services OÜ juht Risto Rossar kinnitas, et ettevõtte on turupositsioneerimise lõpetanud. “Turupositsioneerimise teenus moodustab umbes 1% meie käibest. Lõpetasime selle mõne nädala eest,” märkis Rossar.

Ta lisas, et enne teenuse pakkumist küsiti finantsinspektsioonilt nõusolek, mille inspektsioon ka andis. “On väiksed erimeelsused teenuse sõnastami-

INSURANCE Broker Services OÜ juht Risto Rossar kinnitas, et turupositsioneerimise teenus on lõpetatud. Samas on ta seisukohal, et tehti õiget asja, mistõttu mõeldakse, kuidas jätkata. FOTO: ANDRAS KRALLA

On väiksed erimeelsused teenuse sõnastamises, aga me tõesti küsisime ja saime selleks nõusoleku.

Insurance Broker Services OÜ juht Risto Rossar ütles, et inspektsioon oli oma nõusoleku andnud.

ses, aga me tõesti küsisime ja saime nõusoleku,” lausus Rossar.

Tropp ütles, et kui finantsinspektsioon oleks maaklerile loa andnud, ei tehtaks praegu ettekirjutust. “Finantsinspektsioon ei ole selliseks tegevuseks luba andnud,” kinnitas ta.

Selge sõnum. Finantsinspektsioon märgib, et IIZI kaubamärk motiveeris kindlustusseltse hindu tõstma. “Tõendid näitavad, et maakler pöördus kindlustusseltside poole ühetaolise sõnumiga, pakkus võimalust kindlustustoodete hinda tõsta,” märkis Tropp. “Menetlus ei tuvastanud, et kindlustusseltsid oleksid hindu tõstnud, kuid juba sellise ettepaneku tegemine ei ole kohane.”

Rossar selgitas, et teenus võimaldas kindlustusseltsidel hindu täpsemini määrata. “Kindlasti ei ole sellepärast kindlustusmaksed tõusnud,” kinnitas Rossar.

“Inspektsioonile ei meeldinud, et me ütlesime, et mõnes segmendis olid hinnad liiga madalad. Meeldis aga see, et öeldi, kus oli liiga kallis. Seega kindlustusseltsid pigem langetasid oma hindu,” selgitas Rossar. “Kui hindu tõstad, lähed konkurentsi ju välja.”

Ettevõttes arutletakse, kuidas sarnase teenusega jätkata. “Tee me jumalast õiget asja,” kinnitas Rossar. “Meie grupi huvi on kindlustusseltside kindlustusmakse alla kaubelda.”

Ä KOMMENTAAR Kerge näpuviibutus

MART JESSE
Eesti Kindlustusseltside Liidu juht

On võimalik, et siit paistab läbi ka maakleri äriala huvi - teenida lisaks hinnainfo müümisele ka lisatulu tõusvate kindlustusteenuse hindade kaudu, sest maakleri vahendustasu väljendub ju üldjuhul protsendina vahendatud kindlustusmaksetest. Seega, mida kõrgemad on kindlustusmaksed, seda suurem on maakleri teenistus.

Kui ma vaatasin ettekir-

jutust, siis lõpplahendus on turuosalise suhtes väga leebe, finantsinspektsioon lihtsalt vibutab sõrme, et ärge tehke.

Loeb kliendi profiil

KAIDO KEPP
RSA Kindlustuse filiaali juhataja

RSA Kindlustus ei ole ostnud Insurance Broker Services OÜ-lt turupositsioneerimise teenust hindade tõstmiseks. Meie hinnad on viimase aasta jooksul tegelikult langenud ja lähtume oma hinnakujunduses klientide riskiprofiilist.

ÕIGUSLOOME

Riik piirab aktsiisivaba kauba sissevedu

Valitsus kiitis eile heaks eelnõu, mille järgi saab EList väljastpoolt tuua Eestisse aktsiisivabalt alkoholi üks ja tubakatooteid kaks korda kuus.

Alkoholi, tubakat ja kütust saab üle ELi piiri tuua aktsiisivabalt, kui kauba toomist saab pidada juhuslikuks, teatas rahandusministeerium. Alkoholi ja kütust saab aktsiisivabalt üle piiri tuua kord kuus, tubakatooteid kaks korda kuus. Tubakatoodetele kohaldatakse aktsiisivabastust kaks korda kuus, sest Eesti rakendab vähendatud aktsiisivaba piirnormi – liikmesriik võib valida, kas vabastab aktsiisist 40 või 200 sigaretti.

Maksuhaldur võib kohaldada täiendavalt aktsiisivabastust, kui aktsiisikauba toomine on juhuslikku laadi.

ÕIGUSLOOME

ELil uus plaan salasigaretiäri tõkestamiseks

Euroopa Komisjon esitas eile ettepaneku võtta vastu mitu uut õigusakti ebaseadusliku tubakakaubanduse ja eelkõige sigarettide salakaubaveo vastu võitlemiseks.

Ebaseaduslik tubakakaubandus on ülemaailmne probleem, mis jätab ELi liikmesriigid igal aastal ilma kümnest miljardist eurost maksutulust.

Uus strateegia keskendub neljale valdkonnale, milleks on salakaubaveole ärgitavate stiimulite kaotamine, seaduslike sigarettide tarneahela tugevdamine, maksu-, tolli- ja piirivalveasutuste volituste laiendamine ning karmimad karistused salakaubaveo eest.

KALANDUS

Saarlased ostsid Leedust neli kalalaeva

Saaremaa firma Monistico OÜ ostis Leedust kolm kalatraalerit MRTK ja Saare Rand AS ühe samatüübilise traallaeva, lisaks neile ostis Leedust traallaeva ka Tallinna firma AS Ramsun.

“Eesti kalapüügikvootide tuntaval vähenemisel oli vaja otsida uusi võimalusi. Soomest oleme traallaevu ostnud, nüüd Swedbanki kaasabil ka Leedust. Rootsi kalapüügisüsteem on keerulisem, Leedu oma Eestiga sarnane, asub siin lähedal ja ja lihtne on asja ajada,” selgitas Monistico üks omanikke Arne Salong Meie Maale. Sellest, et Eesti kalapüügifirmad kasutavad ära segadust Leedu kalapüügisektoris ja suurendavad oma kalapüügikvoote Leedu kalalaevade ostmisega, kirjutas Leedu ajaleht Lietuvos Zinios mai-kuu lõpul.

“Meie mõte korraga kolm traallaeva osta tulenes sellest, et niimoodi saime tunduvalt suurema kvoodi,” märkis Salong.

TÖÖHÕIVE

I kvartalis oli ligi 7000 vaba ametikohta

Eestis oli tänavu esimeses kvartalis ligi 7000 vaba ametikohata, teatas statistikaamet. Võrreldes eelmise aasta sama ajaga vähenes nende arv 1,1%, ent suurenes eelmise kvartaliga võrreldes 5,7%.

Vabade ametikohtade määr oli esimeses kvartalis 1,3%. Vabade ametikohtade määr on vabade ametikohtade osatähtsus ametikohtade koguarvus (hõivatud ja vabade ametikohtade summa). Kõige kõrgem vabade ametikohtade määr – 3,5% – oli muudes teenindavates tegevustes (siia tegevusalale kuuluvad pesumajad, keemiline puhastus, iluteenindus jne), samas on selle tegevusala kõigi ametikohtade osatähtsus ametikohtade koguarvus 1,1%. Madalaim vabade ametikohtade määr oli mäetööstuse tegevusalal (0,3%).

AMET

FinanceEstonia sai uue juhi

Finantsvaldkonna era- ja avaliku sektori huve ühendava mittetulundusühingu FinanceEstonia uus juhatuse esimees on ASI Redgate Capital partner Aare Tammemäe.

Vastav otsus kinnitati FinanceEstonia juhatuses 23. mail, eile andis FinanceEstonia International Forum 2013 raames pidulikult ametiposti üle siiani juhatuse esimehena tegutsenud Priit Põldoja. ASI Cofi asutaja ja endine Hansapank Eesti tegevjuht Põldoja on FinanceEstonia juhatuse esimehena tegutsenud kaks aastat alates organisatsiooni loomisest juunis 2011.

ÕIGUSLOOME

Ossinovski: 50 seadust vene keelde

Lisaks inglise keelele tuleks poolsada olulisemat seadust tõlkida ka vene keelde, sõnas Jevgeni Ossinovski (SDE).

“Tahame panna valitsusele kohustuse korraldada inimeste igapäevaelu ja põhiõiguste kaitset reguleerivate seaduste tõlkimine ka vene keelde,” ütles Jevgeni Ossinovski.

Riigikogu on kohustanud valitsust tõlkima 2014. aastaks kõik Eesti seadused inglise keelde, et Eesti muutuks välismaailmale arusaadavamaks.

Ä MIS ON MIS Kindlustusvõtja vs. kindlustusmaakler

Insurance Broker Services OÜ on IIZI Kindlustusmaakler ASI kaubamärk ja kuulub IIZI Group ASile. Inspektsiooni teatel on kindlustusmaakler kindlustusvahendaja, kes peab seaduse järgi esindama ainult ja eranditult klientide ehk kindlustusvõtjate huve. Maakler esindab kindlustusvõtjat, mitte kindlustusseltsi. Maakleril on lojaalsuskohus-

tus kindlustusvõtjate, mitte kindlustusseltside ees. Maakleri töö on inimese kindlustushuvi väljaselgitamine ja talle kindlustusseltside pakumiste seast kõige sobivama ja parima väljavalimine. **SUUREMAD KINDLUSTUS-MAAKLERID** 31.12.2012 seisuga: IIZI Kindlustusmaakler (18% turust), Insurance Broker Services (11% turust) ja Marsh Kindlustusmaakler (11% turust).

ALLIKAS: FINANTSINSPEKTSIOON

MÄNGUILU

Parbuse pistisevõrk kattis kogu linna

Ivo Parbuse, Elmar Sepa ja teiste Tallinna linnaplaneerimise pistiseasjaga seotud isikute kohtutoimik näitab, et kohtusaali jõudis tegelikult vaid tühine osa laiaast ja pikalt toimunud korruptsiooniskeemist. Peategelased said küll karistada, kuid nii mõnigi oma projekti “edendanud” kinnisvaraarendaja võis kergendatult hingata.

HANNES SARV
hannes.sarv@aripaev.ee

Parbuse ja Sepa kohtutoimikus on üks huvitav seni avaldamata dokument. See kajastab sularahakandeid Parbuse või tema lähikondsete pangakontole ja võrdleb neid detailplaneeringute menetluskäikudega, mille vastu Parbus eriliselt huvi üles näitas. Huvitav on see selle poolest, et enamik selles dokumendis esitletud kinnistutest kohtusaali ei jõudnud.

Hakkame otsast. Madala 16 Põhja-Tallinnas kuulub OÜ-le Alterate, mille omanik on OÜ Primos kaudu Endel Siff. Kinnistul on juba 2008. aastast peal kehtiv detailplaneering, mis lubab sinna ehitada 14korruselise hoone. Praegu on maatükk 705 000 euro eest müügis. Parbus tundis selle planeeringu menetlemise vastu põhjalikku huvi. Teda käis omakorda utsitamas Endel Siffi juures karjääri teinud endine keskerakondlane ja Tallinna linnavolikogu liige Tõnis Bittman. Nagu kõrvalleheküljel olevast tabelist nähtub, lisandus Parbuse kontole selle planeeringu menetlemise ajal 126 000 krooni. Bittman käis asja tõttu kaitsepolitseis ka aru andmas. “Mul ei olnud põhjust Ivo Parbust mitte millegagi motiveerida,” ütles ta uurijatele.

Keegi Endel annab tasuta raha. Kellestki Endlist, kes raha annab, rääkis Parbus ühes telefonikõnes oma abikaasale. Kõne mängiti ette ka kohtusaalis. “Ma arvan homme, homme Endel annab raha. Ta annab sulle kohapeal üle. Noh, ta lihtsalt annab

99

Minu huvi oli valijat aidata, kuna ta oli ära eksinud n-ö bürokraatia kada-lippu.

linnavolikogu liige Tõnis Bittman planeeringutega tegelemisest

sulle üle ühe novembrikuu. Sellist, noh, niisama, tasuta raha,” rääkis Pabris kapo kuulatud kõnes.

Siff ütleb selle nädala alguses telefonis, et tunneb Parbust küll, aga teda ei tohiks Endliga, kellest Parbus telefonis rääkis, segamini ajada. “Ma pole talle kunagi mitte mingisuguseid rahasid andnud ega mitte midagi teinud. See vajadus meil puudus,” ütleb ta. Siff lisab, et ta ise planeeringuga ei tegele, seda tegid teised, aga kiiret selle planeeringuga pole kunagi olnud. Kiiret ei ole ka müügi, turg lihtsalt lubaks praegu müüa.

Siffiga on otsapidi seotud ka teine kinnistu, Asangu 2b Haaberstis, kus planeering kehtestati samuti 2008. aastal. Siff ei ole kunagi selle kinnistu omanikeringis olnud, aga just see maatükk ajas ta tülli Hansapanga asutajateringi kuulunud Toomas Sildmäega. Siff andis Sildmäele kinnistu ostmiseks 3,5 miljonit eurot laenu, ent suuremat osa rahast ta tagasi ei saanud. Sildmäe hiilis kinnistuga skeemitades kohustusest kõrvale. Mis aga kinnistu detailplaneeringu menetlust puudutab, siis nende toimingute ajal aastatel 2007–2008 lisandus Parbuse või tema lähikondsete kontole sularahakannetena 68 500 krooni.

Bittman ajas mitut asja. Bittman tunnistas kapos ülekuulamisel, et ajas Parbuse juures mitme kinnistu asju. Võistluse ja Filtri tänava ristumiskohas asuv kinnistu oli üks neist. Miks ta nende planeeringutega tegeles? “Minu huvi oli oma valijat aidata, kuna ta oli ära eksinud n-ö bürokraatia kada-lippu,” vastas ta uurijatele. Valijad Võistluse-Filtri planeeringu taga olid OÜst Arelando Grupp, mille taga toona registri järgi Vladimir Tsvettsikh, Ruslan Rastostsenkov ja Raivo Remmelgas. See detailplaneering kehtestati samuti 2008. aastal ja tabelis

ENEDEL
Siffi firmale kuuluv kinnistu Madala tänaval, mille planeeringu menetlemise vastu tundis Parbus intensiivset huvi.
FOTO: VEIKO TÖKMAN

leiab menetluskuupäevade kõrvalt Parbuse sularaha sissemakseid kontole 43 500 krooni eest. 2010. aastal on kohtutäitur kinnistu enampakkumisele pannud ning kinnistu ostis välja Swedbanki kriisikinnisvara firma Ektornet Land Estonia OÜ.

Tabelis on toodud ka Estconde Invest OÜ äri-maja arendus Pärnu maantee. Selle asjus andis ettevõtte juht Rein Tallermo ütlusi nii politseiuurijatele kui ka tunnistusi kohtus. Asi nägi tema sõnul välja nii: planeeringu menetlemisajaga ajama endine linnaametnik Toivo Susi, kes sellist teenust osutaski. Tema töötasuks lepiti kokku 75 000 krooni. Tegelikult, tunnistas Tallermo uurijatele, venis menetlus ka pärast Susi palkamist ja tööga nad rahule ei jäänud. See, et Susi Parbusele planeeringu kiirema korraldamise eest 2008. aasta sügisel 25 000 krooni andis, oli Tallermole teadmatu. Tema käest selleks raha ei küsitud. Tabeli järgi lisandus Parbuse kontole Pärnu maantee planeeringu varasemate menetlustoimingute sujudes 2008 kevadel veel 59 000 krooni.

Samast dokumendist jookseb läbi kinnistu Kakumäel. Kinnistu detailplaneeringu algatamise ajal 2008. aasta juunis kosus Parbuse pangakonto 36 500 krooni võrra. Selle planeeringu algatamist taotles 2006. aastal OÜ Tagwerk, mis praegu-seks kinnistu omanikeringist lahkunud ja ettevõtte ise likvideeritud.

Ootamatu kõrvutus, mis tabelist vastu vaatab, seostab rahamakseid Haabersti Vabaõhumuuseumi tee 65 kinnistu planeeringuga. Nüüdseks on sinna kerkinud üheksa korteriga elumaja, mida arendas P & R Investment OÜ, osanikud Ranar Paal ja Ulrich Reimets. Detailplaneeringu algatamise ajal lisandus Parbuse pangakontole 30 000

krooni. Vabaõhumuuseumi arendusest räägivad omavahel ka Parbus ja Sepp 2008. aasta sügisel. Sepp ütleb, et see maja peaks tulema kuue korteriga, kuna "teatud seltskond ei ole valitseva erakonna suhtes käitunud üldse mitte korrektselt".

Selle all pidas Sepp silmas P & R Investmendi ning firma omanike otsust kaevata kohtusse üks varasem Tallinna munitsipaalhorterite hange. Neid rajas Lasnamäele mäletatavasti Aivar Tuulbergi ja Raivo Ranna Rand & Tuulberg. Ranar Paali sõnul oli kohtusse andmise põhjus see, et nende pakkumine samale projektile lükati linnavalituses lihtsalt kõrvale.

Planeering liikus nagu tigu. Kuna aga kohtuvaidlus näis töötavat pikaajalist peavalu, aja- ning rahakulu, mille lõpptulemus on ettearvamatu, võttis firma hiljem oma hagi tagasi. "Me ei ole midagi maksnud ja meil ei ole sellest kunagi ka mingit juttu olnud," räägib Paal nüüd. Ta lisab, et Parbusega ei ole tal mingeid kokkupuuteid kunagi olnud. Planeeringut ajasid ettevõtte juhid isiklikult koos projektibürooga. "Me olime sisuliselt nagu koosseisuvälised töötajad seal linnavalitsuses: iga päev käisime ja uurisime, et kui kaugel asi on. Seal liigub see nagu tigu lihtsalt," lisab ta.

On üsna tõenäoline, et esitatud tabel ei kajasta rahamaksimisi just nende planeeringute menetluskiiruse parandamise eest, mis sissemaksete kõrval

1.6. Võrreldes Ivo Parbuse sularaha sissemakseid Tallinna Linnaplaneerimisametisse esitatud detailplaneeringutega (DP), mille suhtes ta erilist huvi on üle näidanud, võib näha, et paljud olulised tähtpäevad menetlustes (detailplaneeringu algatamine, vastuvõtmine, kehtestamine) kattuvad ajaliselt sularaha sisestamisega Ivo Parbuse kasutusel olevale pangakontole nr. [redacted] Swedbank ja sealt edasi Sampo panga arvelduskontole nr. [redacted].

Objekti aadress	Toiming	Toim. kuupäev	Sisestatud summa	Summa kuupäev
Pärnu mnt 158	DP algatamine	26.03.2008	30 000.-	28.03.2008
Pärnu mnt 158	DP vastuvõtmine	30.06.2008	29 000.-	30.06.2008
Kakumäe tee 94	DP algatamine	25.06.2008	36 500.-	27.06.2008
Võistluse tn 4A/Filtri tee 8A	DP vastuvõtmine	21.11.2007	39 000.-	22.11.2007
Võistluse tn 4A/Filtri tee 8A	DP kehtestamine	19.06.2008	4500.-	21.06.2008
Astangu 2B	Eskiisikomisjon	25.09.2007	5000.- (tütar) 25 000.- 19 000.- 28 000.-	23.09.2007 28.09.2007 28.09.2007 29.09.2007
Astangu 2B	Eskiisikomisjon	18.12.2007	30 000.- 10 500.- (tütar)	14.12.2007 14.12.2007
Astangu 2B	DP vastuvõtmine	11.06.2008	28 000.-	12.06.2008
Madala tn 16	DP algatamine	21.03.2007	45 000.-	16.03.2007
Madala tn 16	DP vastuvõtmine	08.08.2007	31 000.-	02.08.2007
Madala tn 16	DP kehtestamine	17.04.2008	50 000.-	21.04.2008
Vabaõhumuuseumi tee 65	DP algatamine	25.06.2007	30 000.-	28.06.2007

0,44
miljonit krooni laekus Ivo Parbuse kontole ajal, mil ta veel jälgimise all ei olnud.

toodud. Asi on selles, et Parbus võeti jälgimise alla 2008. aasta sügisel, aga kõik siin toodu on sündinud varem. On põhjust eeldada, et kui jälgitud oleks pikemat aega, oleks ka süüdistatavate hulk kohtus olnud mitte 15, vaid tunduvalt suurem, ning ka varasemad raha-annetajad oleks selged.

Seega näitab tabel lihtsalt asjaolu, et raha voolas Parbuse kontole pikka aega ja suurtes kogustes. Kogu kogutud kapital kontole ei jõudnudki. Näiteks ostis mees endale 2007. aasta novembris 247 302 krooni eest uue auto. Ta maksis selle eest sularahas.

VÄLJAVÕTE
prokuröri ülevaatest Parbuse rahalisest seisust ja kannetest pangakontole.

Jahu tn 1,3

ARENDAJA: Canray Investeeringud OÜ

Oktoobris 2008 rääkis Elmar Sepp Ivo Parbusele, et laseb Jahu tänava arendajatel Alo Rõõmussaarel ja Ott Vanaseljal planeeringu menetlemise eest teha Vilmsi sihtkapitalile toeka annetuse. Pärast kohtumist Parbuse kabinetis ulatas Sepp neile paberi sihtkapitali kontonumbri, kuhu Rõõmussaar ja Vanaselja kandsid kahepeale 500 000 krooni. Selle väljapressimise eest said Sepp ja Parbus kohtus karistada.

Kasu helde annetuse toona arendajatele ei toonud. Detailplaneering kehtestati alles tänava mais.

Kaupmehe 19 / 21 / 23

ARENDAJA: Kaupmehe Arenduse OÜ

Kohtu all olnud Kaupmehe Arenduse juhi Peeter Palusaare isa tegi 2008. aastal 300 000 kroonise ülekande Keskerakonna trükiseid välja andnud Jüri Vilmsi sihtkapitali arvele. Vastuteenena pidi menetlus paremini sujuma. Vilmsi sihtkapitali konto numbrit ja infot kinnistute kohta vahendas Keskerakonna peasekretär Priit Toobal. Kohtumaterjalide järgi oli menetluse eripäradest informeeritud Taavi Aas. Peeter Palusaar ja Kaupmehe Arenduse OÜ jäid kohtus süüdi. Detailplaneeringu avalikustamine toimus tänava märtsis, kinnistul on alates 2010. aastast uus omanik.

Tondi 33

ARENDAJA: Tallinna Farmaatsiatehas AS

Tallinna Farmaatsiatehas toetas 2007. aastal Jüri Vilmsi sihtkapitali 500 000 krooniga. Imeväl hakas kinnistule kõrghoone planeerimine sujuma. Farmaatsiatehas toonane juht Raivo Unt motiveeris Ivo Parbust ka reisifirma kinkekaartidega. Kohtus jäid Unt ja Farmaatsiatehas viimases episoodis süüdi. Detailplaneering kehtestati 16. juunil 2011. Planeeringusse on kaasatud 9 kinnistut ja planeeringu järgi antakse piirkonda ehitusõigus muu hulgas kahe kuni kahekümne nelja korruselise hoone ja kolme kahekümne kahe korruselise hoone ehitamiseks. Lisaks veel mitmeid kuueteistkümne- ja neljateistkümnekorruselisi hooneid. Tondi 33 kinnistu kuulub praegu firmale nimega Trio Investeringen, kuid Tallinna Farmaatsiatehas kasuks on seatud 2 hüpoteeki kogusummas 2,85 miljonit eurot.

Ä Mis on mis Osa rahaliikumisi jäigi tõestamata

TEGEMIST on vaid väikese valikuga linnaplaneerimise asjaajamisest Ivo Parbuse ja Elmar Sepa stiilis. Osa planeeringute tegemise eest võttis pistist Parbus ise, osa eest maksti Jüri Vilmsi SK-le. Osa aga jookseb läbi Parbuse jt aruteludest. Nende kohta on viiteid, et raha on küsitud või tahetud küsida, kuid tõestada uurijad seda ei saanud.

62 635

eurot oli Ivo Parbuse võetud pistise tõestatud maht. Lisaks torkas silma mehe Tenerife-reis, mille eest ta ei tasunud, samuti kinkekaartidega tasutud Hiina reis.

MÄNGU ILU

Parbuse avaldab

HANNES SARV
hannes.sarv@aripaev.ee

Planeeringute hulk, mis nüüdseks kohtuotsuse tõttu Keskerakonna nimekirjast eemaldatud linnaametnike Ivo Parbuse, Elmar Sepa ja nende pistiseasja kaassüüdlaste vestlustest läbi käib, on muljetavaldav. Vestlustest paistab välja toimekas seimine, ent kohtusse, nagu öeldud, suur hulk nende juttu segatud kinnistutest või arendajatest ei jõudnud.

Lõokese 5, Tondi. 2008. aasta sügisel pealtkuulatud Parbuse vestlustest linnaametnikega käib läbi, et tühjale kinnistule kesk eramuid on maandunud UFO. UFO ei tähenda muud kui viidet planeeritava maja arhitektuurilisele lahendusele – ringikujulisele korterelamule.

Selle kinnistu omanik on Nordic Real Estate OÜ. Parbuse juures käib planeeringuga seimas aga eelkõige toonane Kristiine linnaosa asevanem Aleksander Raide. Parbus annab ka suunise, kui suur peaks olema tema vaevatasu. Ta ütleb, et number peaks algama 5ga, sest UFO planeerimine olnud päris korralik asi. Parbus paneb Raidele südamele, et viimane ka enda eest hoolitseks.

Selle kinnistu ümber seonduv töö Raidele karistuse pistise maksmise eest – ta annab Parbusele üle 40 000 krooni. Nordic Real Estate juhatuse liige Kristjan Kann peab samuti kohtus käima, tunnistusi andmas. Raide maksis selle 40 000 oma arvelt.

Arendajad: raha pole küsitud. Kann ütleb, et ei

oska täna midagi lisaks kommenteerida. “Ma isiklikult olen kohtus selle kohta ju tunnistusi andnud,” sõnab ta. Ta eitas, et Raide oleks temalt raha küsinud. Kui aga Raide omast taskust otsustas Parbust planeeringuga tegelemise eest premeerida, siis mis tema huvi võis olla? “Raske öelda, raske öelda,” vastab ta. “Detailplaneering kehtestati 2011. aastal. “Ei oska küll nüüd öelda, kas see detailplaneering – ei mäleta, kas menetlus kestis viis aastat või kuus aastat – on see nüüd kiirelt menetletud? Kui raha eest menetletakse viis aastat, mis siis ilma rahata toimuks?”

Raha ei ole keegi küsinud ka OÜ Favorte omanikult Rainer Hinnolt. Temal on leping Toivo Susiga, kes planeeringuasju korraldab ja korraldas ka 2008. aastal, Haaberstis aadressil Veskimäe 11. Susi jäi pistise andmises süüdi seoses Estconde planeeringu ajamisega Pärnu maanteel, kui maksis Parbusele 25 000 krooni. “Siia maani see leping Veskimäe 11 osas kehtib,” ütleb Hinno. “Ma tunnen Susit üks üle 10 aasta. Ma saan aru, et ta käib paljude asju seal ajamas, eks tal on siis lihtsam minna mitme asjaga.”

Sepp pidi sadamaehitajatega kohtuma. Piritalle jõe suudmesse, jahisadamast otse üle jõe, arendab Liivi Port Services OÜ linnale kuuluvale kinnistule uut rannahoonet ja on tegelenud planeeringuga juba aastaid. Sellegi objekti planeerimisega tegeles Parbus, seekord koos Elmar Sepaga. 2008. aasta oktoobris teatas Sepp Parbusele, et tal on tulemas kohtumine arendajatega, aga detailplaneeringuga on tekkinud probleemid Tallinna keskkonnametis. “Seal on nüüd meie mees paigas või?” küsis ta Parbuselt. “Noh, ta on paigas jah,” vastab Parbus. Kellega Sepp toona kohtuma läks? “Isiklikult

Paepargi projekt, Võidu jooksu 12 / Pae 7a

ARENDAJA: Merko Ehitus

Linn seadis 2007. aastal eelläbirääkimistega pakkumise tulemusel Võidu jooksu 12/Pae tn 7A kinnistul hoonestusõiguse Merko Ehituse tütarfirma OÜ Constancia kasuks. Kui esialgu oli ehitatavate elamute suletud brutopind piiratud 56 816 m²-ga, siis kaks aastat hiljem detailplaneeringu vastuvõtmisega suurendati lubatud ehitusmahtu juba 60 906 m²-ni. Samuti jäi välja hoonestaja kohustus ehitada vee-koogu rajatised – paadisild ja purskkaevud. See on vaid üks näide mitmest Merko projektist, millega Parbus motiveeritult tegeles. Toona Merko juhatusse kuulunud Tõnu Korts tänas teda toimekuse eest reisfirma kinkekaardiga.

Ristiku 33a / Härjapea 13

ARENDAJA: Bestok Kinnisvara OÜ

Seda kinnistut käis Parbuse juures ajamas Toivo Susi. Kohtutoimiku materjale lugedes näib, et arendaja ei soovinud menetlemise eest kümnist maksta. Novembris 2008 toimunud kohtumisel soovitas Parbus arendajale edasi öelda, et kunagi voolas Tallinnas Härjapea jõgi, mis pandi torusse: see oli kujundlik väljend illustreerimaks tema mõjuvõimu planeeringute menetlemisel. Bestok Kinnisvara tegevjuht Boriss Danilov ütles kaitsepolitseis, et Susi pistiseks raha ei küsinud.

töö hulk muljet

Elmar Seppa ei tunne ega ole ka kohtunud. Minule teadaolevalt pole temaga kohtunud,” ütleb Liivi Port Services’i juht Kaido Koch. Detailplaneering ise on jätkuvalt linnavalitsuses menetlemisel.

Aas ei vasta. Miks aga Sepp üldse arendajatega kohtumas käis? Sepp oli toona Keskerakonna propagandalehti välja andnud SA Jüri Vilmsi sihtkapitali juht. Vilmsi SA oli aga see juriidiline keha, kuhu ettevõtjad said toetust maksta ja võisid vastutaks oodata linnavalitsuselt oma ettevõtmistele soosivat suhtumist. Sellise pistisevõtmise vormi eest mõisteti Sepp kohtus süüdi. Üks episoodi puudutas kesklinnas Kaupmehe tänaval asuva kortermaja planeeringut. Mis kohtutoimikust aga eraldi väljatoomist väärrib, on Sepa ja Parbuse omavaheline vestlus 18. septembril 2008: Kaupmehe kinnistuga seonduvast oli arutelu järgi informeeritud ka Parbuse ülemus, abilinnapea Taavi Aas.

Väljavõte kohtutoimikust:

Sepp: Teatud käigud, teatud käigud on ära tehtud ja, ja, ja... teatud kokkulepetest on kinni pidanud...
Parbus: Siis läheb sinna täispressid peale ja kõik ja... ja Aas on ka...
Sepp: Aas on teadlik. Aas on sellest teadlik ja, ja, ja istusime seal teatud seltskonnas, kus Taavi raporteeris, et saab tehtud.

Abilinnapeana jätkav Aas saatis küll Äripäeva e-kirja teel esitatud küsimustele vastuskirja, kuid sisuliselt ühtegi kommentaari ei andnud.

Ä Taust Kirjavahetus Taavi Aasaga

ÄRIPÄEVA KÜSIMUSED:

1. Küsimus puudutab detailplaneeringu menetlust Kaupmehe tänaval (19/21/23). Selle kinnistu toonase arendajaga seotud inimesed tegid annetuse SA Jüri Vilmsi SK-le. Kohtutoimiku järgi oli see septembris 2008 jutuks Elmar Sepa ja teie toonase nõuniku Ivo Parbuse vahel. Sepp kinnitas Parbusele, et olite toona asjaoludega kursis ja (Sepa sõnu kasutades) raporteerisite, et “saab tehtud”. Miks?
2. Millised järeldused olete enda jaoks kohtuotsuse tulemusel teinud?
3. Kas olete mõelnud abilinnapea kohast loobumisele?

AASA VASTUS:

Teid huvitava planeeringu menetluse kohta saate andmed Tallinna kodulehel asuvast planeeringute registrist (number 1296). Muus osas ei ole mul midagi lisada Raepressi poolt 27. mail kell 13.17 väljastatud pressiteatele. (Selles pressiteates lubas Tallinna linnavalitsus Äripäeva kohtuasja kajastanud artiklite tõttu kohtusse anda - toim).

Pärnu mnt 158

ARENDAJA: Estconde Invest OÜ

Estconde palkas omale asjaajajaks Toivo Susi, kes planeeringu edukamaks menetlemiseks Parbusele ka pistist andis. Estconde juht Rein Tallermo ei teadnud pistisemaksimisest enda sõnul midagi. Estconde on enda projekti välja arendanud.

Ä Vaata veebist

Video: Tallinna tur Parbuse radadel
WWW.ARIPAEV.EE

PALK

Piirissaares ja Ruhnus teenivad naised meestest rohkem. Suurim lõhe Jõelähtmel

MARTA JAAKSON
marta.jaakson@aripaev.ee

Eestis on meeste ja naiste suurim palgalõhe Jõelähtme, Mustjala, Piirissaare ja Ruhnu vallas, selgub statistikaameti eile avaldatud andmetest.

Suurim palgaerinevus – 43 protsenti – oli Jõelähtme vallas, kus meeste keskmine brutokuupalk oli 878 eurot ja naistel 503 eurot. Mustjala vallas oli meeste brutopalk 1011 eurot ja naistel 592 eurot ehk palgakäärid ulatusid 41 protsendini.

Meestest enam teenisid naised kahes vallas. Piirissaare naiste palk on ligi 13 protsenti suurem kui meestel, vastavalt 634 eurot ja 562 eurot. Ruhnus oli palgavahe 8,5 protsenti – meeste brutopalk oli 784 eurot ja naistel 851 eurot.

Mandril töötajad mõjutavad Ruhnu numbraid. Ruhnu vallavanem Aare Sünter rääkis, et palgaerinevusi ja palga suurus on ruhnlaste puhul keeruline kommenteerida, kuna palka arvestatakse Ruhnu sissekirjutatud inimeste pealt. Samas elab Ruhnus ka inimesi, kes töötavad Pärnus, Tallinnas või mujal mandril. “Ju siis Ruhnu naisi hinnatakse rohkem, hoolitseme oma naiste eest,” ütles ta.

Piirissaare vallavanem Siim Avi nentis, et palga-statistika, mille järgi Piirissaare naised edestavad mehi, on huvitav. Valla madalaid palku selgitas vallavanem aga sellega, et saarel on palju osalise töökoormusega töökohti. Ta tõi näiteks, et postiljoni töökoormus on 0,2 kohta. Ta arvas, et kuna saarele on sisse kirjutatud ka palju usinaid Tartus tööl käivaid inimesi, võivad just nemad palgalõhet mõjutada. Talvel elab saarel alaliselt ligi 50 inimest, ent sissekirjutust omab veidi enam kui sada inimest.

“Meil on üks või kaks inimest, kes tekitavad statistikasse anomaalia,” ütles ta. Avi märkis, et saarele on sisse kirjutatud ka üks kohtuniku abi, kes

844

eurot oli statistikaameti andmetel mullu palgatöötaja kuu keskmine brutotulu.

”See ei saa võimalik olla.

Laimjala vallas tegutseva Reta Puit OÜ omanik Rein Kirst valla esikohast üle 63 aastaste palgaedetabelis

Statistika

Noor mees teenib kõige rohkem Tudulinna

palgatöötaja kuukeskmine brutotulu eurodes, 5 kõrgemat ja 5 madalamat

Mehed

alla 25 vanused		63 ja vanemad	
TUDULINNA VALD	851,6	LAIMJALA VALD	1487,5
Misso vald	826,1	Alajõe vald	1339,4
Maidla vald	824,1	Emmaste vald	1215,7
Järvakandi vald	823,5	Kihnu vald	1102,8
Aegviidu vald	823,2	Keila vald	1038,0
KESKMINE EESTIS	644,8	KESKMINE EESTIS	734,2
Otepää vald	527,2	Mustjala vald	381,1
Noarootsi vald	523,0	Puka vald	380,1
Kasepää vald	494,8	Mikitamäe vald	374,1
Saare vald	493,2	Hummuli vald	352,3
MIKITAMÄE VALD	490,4	MEEKSI VALD	319,9

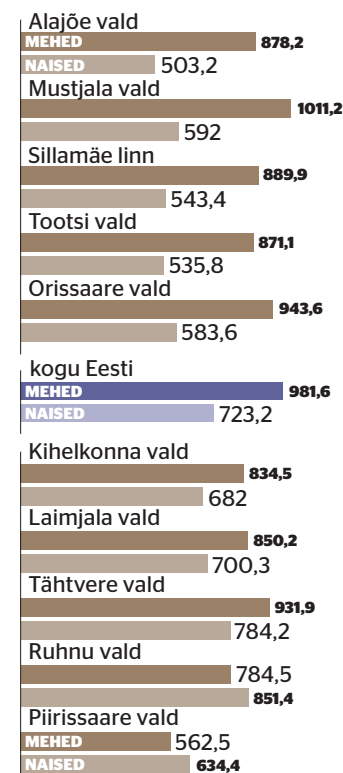
Naised

alla 25 vanused		63 ja vanemad	
NOAROOTSI VALD	617,4	TOILA VALD	781,8
Varbla vald	613,6	Rägavere vald	758,8
Viru-Nigula vald	613,1	Vara vald	747,1
Kärla vald	599,8	Valjala vald	714,3
Maidla vald	598,1	Saue vald	698,4
KESKMINE EESTIS	491,0	KESKMINE EESTIS	513,9
Alatskivi vald	379,0	Mõisaküla linn	260,3
Mõniste vald	368,7	Põide vald	255,1
Värskä vald	365,9	Kihnu vald	233,2
Õru vald	328,5	Tõstamaa vald	229,5
TORGU VALD	204,2	ALAJÕE VALD	201,4

kindlasti palganumbrit mõjutab. Ta lisas veel, et saarel ja Peipsi kandis on ka nn halli tsooniga ka-landussektor, mis võib madalaid palganumbreid tekitada.

Laimjala vallas tegutseva Reta Puit OÜ omanik Rein Kirst arvas statistikaameti üle 63 aastaste brutopalka numbraid kuulates, et tegemist on kindlasti eksitusega. Statistikaameti andmetel on Laimja-

Naistel suurem tulu vaid kahes vallas

ALLIKAS: STATISTIKAAMET

PIIRISSAARE vallavanema Siim Avi sõnul mõjutavad nende palga-statistikat valda sisse kirjutatud, kuid Tartus tööl käivad inimesed.

FOTO: MARGUS ANSU/TARTU POSTI-MEES/SCANPIX

Toomik võttis taas koha sisse Merko juhatuses.

Kutsujaks Andres Trink

SULEV SENKEL
sulev.senkel@aripaev.ee

Merko Ehituse nõukogu otsustas kutsuda alates eilsest juhatusest tagasi Viktor Möisja, uueks juhatuse liikmeks määrati ehitusfirma endine nõukogu liige Tõnu Toomik.

Merko Ehituse juhatus jätkab kaheliikmelisena, sinna kuuluvad Andres Trink ja Tõnu Toomik. Toomik jätkab osalemist kontserni suuremate tütarettevõtete nõukogus. Viktor Möisja jätkab töötamist Merko Ehituse tütarettevõtte Eesti Insenerihituse divisjonis.

Tõnu Toomik vastas ehitus-uudised.ee küsimustele.

Miks otsustasite astuda Merko nõukogust juhatusse? See otsus sündis koos struktuurimuudatusega Merko Ehituse kontsernis. Osalen ka edaspidi Asi Merko Ehitus Eesti, SIA Merksi ja UAB Merko Statyba juhtimises nende ettevõtete nõukogude kaudu.

MERKO Ehituse juhatuse liikmeks saanud Tõnu Toomik oli 1997-2008 ettevõtte juhatuse esimees. FOTO: ANDRES HAABU

Kellelt tuli initsiatiiv? Juhatuse esimees Andres Trink tegi ettepaneku.

Milline hakkab olema Teie roll Merko Ehituse juhatuses? Minu haldusalasse jääb kontserni ettevõtete ehitus- ja kinnisvaraalse arendustegevuse koordineerimine.

Kuidas muutub juhatuse tööjaotus seoses Teie liitumisega? Nagu varem öeldud, on minu vastutusalala ehituse ning kinnistute arendamise ja ostu-müügi koordineerimine üle kontserni ettevõtete. Juhatuse esimees Andres Trink vastutab kontserni ettevõtete üldjuhtimise, strateegia, äriarenduse ja finantside eest.

Miks otsustasite astuda juhatusse just nüüd? Nõukogu koosseisu muudab aktsionäride üldkoosolek ning aktsionärid tulid kokku just nüüd.

Ansip europarlamentist: Ojuland otsustagu ise

Peaminister Andrus Ansip ütles eilsel pressikonverentsil, et tal on häbi selle üle, mis juhtus 2011. aastal Reformierakonna sisevalimistel.

“Jätkame kindlasti reformierakonna kampaaniaga “Uhke Eesti üle”. Loomulikult ei ole mina uhke selle üle, mis 2011. aasta valimistel aset leidis. Identiteedivarguse üle ma ei ole ka uhke,” märkis Ansip. “Mul on häbi, mis juhtus. Ma olen uhke Eesti rahva ja riigi üle.”

Eesti Ekspress avalikustas eelmisel nädalal, et pahaaimamata Lääne-Virumaa vanainimesed osalesid enda teadmata peaminister Andrus Ansipi partei juhatuse moodustamisel Reformierakonna sisevalimistel 2011. aastal. Skandaali tõttu viskas juhatuse üleile erakonnast välja europarlamenti saadiku Kristiina Ojulandi.

Ansip ütles, et Reformierakonnast välja visatud Kristiina Ojuland peab Euroopa Parlamendis jätkamise ise otsustama.

REFORMIERAKONNA esimees Andrus Ansip eile pressikonverentsil. FOTO: ANDRAS KRALLA

Ansip sõnul pole Ojuland seaduse järgi Euroopa Parlamendist tagasikutsutav. “Ta ei ole mandaadiga seotud ja see on tema enda otsustada,” märkis peaminister.

Eile teatas Reformierakond, et avastas neli rikkumist ka Viljandimaal. “Kokku käib praegu kontroll vähemalt 11 siseva-

limistel osalenu üle. Täna oleme avastanud neli rikkumist, kus arendusjuht on hääletanud teiste inimeste eest. Veel vajavad meie hinnagul täiendavat kontrolli seitsme hääletaja andmed ja tahe,” ütles Reformierakonna sisehääletuse rikkumisi uuriva töörühma esimees Väino Linde.

ARIPAEV.EE

Saksamaal suur palgatõus

Saksamaal on nii avalikus- kui ka erasektoris oodata reaalpalka kasvu, mis on hea uudis ülejäänud Euroopale.

20 aasta suurima palgatõusuga võtab Saksa suur metallitööstuse ametiühing IG Metall argumentid käest ELi liikmesriikidelt, mis on süüdistanud Saksamaad palgadumpingus, kirjutas Taani majandusleht Börsen.

Terav diskussioon palga teemal on puhkenud ka valimisteks valmistaval Saksamaal, kus madalapalgalised kaebavad, et vahed rikaste ja vaeste vahel on suuremad kui kunagi varem.

Lisaks 4,3% palgatõusule 3,6 miljonile ametiühingusse kuuluvale metallitööstuse töölisele on märkimisväärsed palgatõusu oodata ka muudes suurtes sekto-

rites. Saksamaa läänepoolsema liidumaade ehitussektoris on kokku lepitud 3,2% palgatõus ja 4% tõus Ida-Saksamaal.

Avalikus sektoris on ca 800 000 töötajat juba saavutanud kokkuleppe 2,65% palgatõusuks tänava ja tuleval aastal 2,95%.

Deutsche Bank prognoosib tänava keskmist palgatõusu 3%.

ARIPAEV.EE

TÖÖSTUS

Klaasitootja loob Mäosse 40 töökohta

Saint-Gobain Glass Estonia SE Mäo tehas hakkab laiendatud tootmises pakkuma tööd senise 28 inimese asemel 70 inimesele. Saint-Gobain Estonia SE äriüksuse juhataja Tiit Raud ütles, et Mäo tehase juurdeehitus võimaldab laiendada müüki Skandinaavia turgudel ja pakkuda tooteid uutele kliendisegmentidele. Saint-Gobain Estonia on korduvalt jõudnud Äripäeva Tartumaa TOPI esikolmikusse. Mullu saavutas ta Äripäeva TOP 100s 45. koha. Ettevõtte käive ulatus 2011. aastal 55 miljoni euron, äriksu- mit teeniti 7,7 miljonit eurot. Näitajad kasvasid aasta varasemaga võrreldes 10% ja 15% võrra.

IDUFIRMAD

Viiesid Seedcampi rahast tuleb Eestisse

Idufirmade konkursil Seedcamp toetust saanud 88 ettevõttest on Eestist 9%, ütles SmartCapi juht Heidi Kakko konverentsil Finance Estonia. Kui vaadata investoritelt saadud rahasummasid, on pilt veelgi kõnekam: 90 miljonist eurost on Eesti idufirmadele läinud tervelt 19%. Seedcampile kandideerib igal aastal sadu idufirmasid. Eesti idufirmadest on enim rahvusvahelist raha tõstnud Grabcad, enam kui 11 miljonit eurot. Esiviisikus on Kakko andmetel veel Erply, TransferWise, Fortumo ja Fits.me.

PROGNOOS

Draghi: vara veel uueks sekkumiseks

Euroopa Keskpank kärpis eile küll oma märtsis tehtud majandusprognoosi, kuid jäi kindlaks stsenaariumile, et aasta lõpu poole hakkab euroala majandus toibuma. “Euroala majandusaktiivsus peaks aasta jooksul stabiliseeruma ja toibuma, ehkki tagasihoidlikus tempos,” ütles Draghi pressikonverentsil, mis järgnes otsusele jätta enim jälgitud baasintressi määr 0,5% tasemel muutmata. “Me leidsime, et vahepeal ei ole toimunud piisavalt muudatusi, mis õigustaks keskpanga uusi samme juba praegu,” ütles Draghi. Keskpanga uue prognoosi järgi kahaneb euroala SKP tänava märtsis prognoositud 0,5% asemel 0,6%. Tuleval aastal prognoosib keskpank varasema 1% asemel 1,1% suurusst kasvu.

ÕIGUSKORD

Rask: kohtusse antakse vähem asju

Riigikohtu esimehe Märt Raski sõnul jätkub kohtu poole pöördumise vähenemine. Eelmisel aastal kahanes kaebuste ja avalduste esitamine kõigis menetlusliikides, välja arvatud väärteomenetlus, 10-16%. “Vara on veel kuulutada, et meie õiguskord on stabiliseerunud, õiguskonfliktus ühiskonnas vähenenud, õiguskuulekus ja arusaamine õiguspärasest käitumisest paranenud,” kommenteeris ta riigikogu ees peetud kõnes. “Kaebuste ja avalduste arvu vähenemine 10-16% võrra ei ole kohtute tegelikkus töökoormust siiski vähenetanud, sest tavapärase kuni 10 vakantse kohtunikukoha asemel oli mullu pidevalt täitmata kuni 16 kohtuniku ametikohta.”

INNOVATSIOON

TTÜ ja Vopak E.O.S. alustasid koostööd

TTÜ ja Vopak E.O.S-i koostöös võrsuvad uued lahendused heitgaaside kogumises ja töötlemises ning vagunite mahalaadimise logistika parendamiseks, kirjutas tootusuudised.ee. TTÜ ja Läänemere suurim naftatoodete terminalioperaator Vopak E.O.S. alustavad koostööd kahe teadus- ja arendustegevuse projektiga. Koostöö eesmärk on leida innovaatilisi lahendusi automaatikas, mehaanikas ja keskkonnatehnoloogias naftaterminalide efektiivsemaks tegevuseks.

ÜRITUS

Äripäev korraldab esimese seminari bussis

Augusti lõpus korraldavad Äripäeva teemaveebid teadaolevalt esimest korda Eestis avaliku seminari bussis Lääne-Virumaa eri paiku külastades. “Seminari teema on seotud sündmuste korraldamisega klientidele ja töötajatele ning tundus eriti efektiivne samal ajal külastada ka sündmuste korraldamiseks sobivaid sihtpunkte,” kommenteeris idee sündi teemaveebi Best Sales toimetaja Aira Tammemäe. Lux Expressi buss on varustatud ekraanidega ning seminari ettekanded toimuvad sõidu ajal. “Nii saab seminari aeg maksimaalselt ära kasutatud,” lisas Tammemäe.

SEADUSLOOME

Riigikogu muutis autoriõiguse seadust

Riigikogu võttis 78 poolthäälega vastu valitsuse algatatud autoriõiguse seaduse muutmise seaduse, kirjutas teemaveeb bestsales.ee. Seadusemuudatusega võetakse üle Euroopa Liidu vastav direktiiv ja ühtlustatakse direktiiviga seotud õigusnorme. Seadusemuudatustega pikendatakse esitajate ja fonogrammitootjate õiguste kaitset 70 aastale pärast avaldamist ja võimaldatakse esitajatel, kelle esitus esmane fonogrammitootja pärast esialgselt 50 aastast kaitsetähtaega enam ei avalda, soovi korral leping üles öelda ning oma esituse üle taas ise otsustada. Seadus jõustub tänava 1. novembril.

Harjumaal kõrgeimad palgad

Omavalitsusüksuste kaupapalगतöötajate tulused võrreldes asusid mullu tipus Harju maakonna vallad, neist seitsmes oli palगतöötaja keskmine brutotulu üle tuhande euro kuus. Need on statistikaameti andmetel Viimsi, Harku, Rae, Saue, Kiili ja Saku vald ning Saue linn. Lisaks teenisid Eesti keskmisest rohkem veel 20 omavalitsusüksuse palगतöötajad. Tallinnas oli keskmine palk 927,65 eurot.

Palगतöötaja kuu keskmine brutotulu oli eelmisel aastal 844 eurot, teatas statistikaamet. Võrreldes aasta varasemaga on keskmine tulu kasvanud kõigis maakondades.

Suurimat kuu keskmist brutotulu saadi mullu Harju maakonnas (946 eurot), järgnesid Tartu ja Hiiumaa maakond (vastavalt 844 ja 835 eurot).

Võrreldes 2011. aastaga tõusis kuu keskmine brutotulu kõige rohkem Järva maakonnas (6,7%) ja kõige vähem Saare maakonnas (4,8%).

Madalaimat tulu teenisid Valga maakonna palगतöötajad, nende brutotulu moodustas 74% Harju maakonna näitajast.

KANNAPÖÖRE

Insener muutis kire tööks. Palgatöölt ettevõtjaks

KADRI PÕLENDIK
kadri.polendik@aripaev.ee

Eesti ühe edukama idufirma GrabCADi üks asutajatest, inseneriks õppinud Indrek Narusk jättis IT-valdkonna ning hästi makstud inseneriameeti, et täita pikaajne unistus – hakata oma kätega Eestis rattaid valmistama.

Ülikoolis inseneriks õppinud Narusk alustas juba õpingute ajal erialast tööd erinevates firmades. Pikapeale sai kontoritööst isu täis ja ta otsustas ettevõtjana kätt proovida. Esmalt realiseeris ta ühe oma suurtest hobidest – rattasõidu – ning lõi kolm aastat tagasi firma Velonia Bicycles OÜ, kus ta hakkas enda disainitud võidusõidurattaid Hiinast tellima ja siin edasi müüma. Seejärel asutas koos koolikaaslase Hardi Meybaumiga virtuaalse inseneribüroo GrabCAD, mis saavutas kiiresti rahvusvahelise edu.

Kuid ka see ei rahuldanud Naruskit, mistõttu ta taandus GrabCADi tööst ning pühendus rattaäri-le. Rattatootmiseni jõudis ta juhuslikult, kui vajas endale suveks uut linnaratast. “Mõtlesin, et mis ma ikka seda poest ostan, käed-jalad on otsas ja insener ka – teen siis ise midagi ägedat endale,” kirjeldas Narusk esimese ratta sündi.

Uudse disainiga ratas, millel nimeks Viks, kogus kiiresti populaarsust, nii et olles endale märtis ratta valmis saanud, telliti talt juba järgmine. Nii on temalt kahe kuuga ostetud 17 käsitsi tehtud ratast.

Küsimustele vastab Indrek Narusk.

Mis pani loobuma hästi tasustatud inseneriameetist ning võtma riski idufirmas ja hiljem oma rattaäris? Rutiinne kontoritöö oli igav ning ma ei näinud, et suudan seda järgmised kaks, viis või kümme aastat teha. Inseneriamet on huvitav siis, kui

ENDALE ise jalgratta teinud Indrek Naruski disaini köitis kohe tähelepanu – esimene tellimus tuli vaid nädalapäevad pärast ratta valmimist.

FOTO: ANDRAS KRALLA

saan tegeleda pidevalt uute vertikaalide ja valdkondadega, luua midagi uut, olla protsessis algusest lõpuni. Lisaks, paraku vähemalt tol ajal, ei olnud insenerid just üleliia hästi tasustatud. Uskusin, et suudan omal käel enam. Tahtsin proovida ettevõtlust, olla ise enda peremees.

GrabCAD erineb rattatootmisest nii olemuselt kui ka toodangult. Kuidas ühe juurest teise juurde jõudsite? Rattad on olnud minu kirg juba varasest noorusest. Kriitseldasin esimesi rattaraame paberile juba 16 aastat tagasi. Kahjuks Eestis rattatööstust polnud, seega tuli ennast rakendada mujal. Inseneripisik tuli kaasa isalt.

Millised on kahe ettevõtte sarnasused-erinevused? GrabCAD on siiski IT-ettevõtte, jalgrattaehitus on nn klassikaline tootmine. Sarnasused on äkki selles, et mõlemal juhul rahuldatakse lõpptarbi- ja vajadused – ühel juhul leiab ta otsitava CAD-faili või tööriista ja teisel juhul leiab endale unikaalse liikumisvahendi.

Erinevused lisaks virtuaalsele ja füüsilisele tootele on kindlasti turg ja selle suurus. GrabCADil on praegu üle poole miljoni kasutaja ja konkurents olematu. Jalgratta valmistajaid on maailmas tuhandeid ja niširataste turg pole just üleliia suur.

Kuidas alustada rattaäri? Milliseid eelteadmisi on selleks vaja? Rattaäri ei ole just kõige lihtsam ja tootlikum ettevõtmine. Mina teen seda eelkõige sellepärast, et mulle jalgrattad tohutult meeldivad – meeldib nendega sõita, meeldib neid ehitada ja meeldib neid ka pildi pealt vaadata. Jalgrattasõit on vabastav, kes teab, see teab. Kui ma ajaks taga raha, teeks ma kindlasti midagi muud.

Kui ikka on plaan päris ise tootma hakata, siis ilma inseneri taustata kaugele ei jõua. Teadmised tootmisest, materjalidest, füüsikast ja muust sellisest on elementaarsed. Kui “rattaäri” all pidada silmas “rattapoodi”, siis selleks piisab vast ärilisest vaistust ja jaekaubanduse taustast.

Millised on ettevõtja elu plussid ja miinused palgatöö ees? Ühelt poolt oled oma aja peremees, teisalt leiad end tihti laupäeva õösel tööd tegemast. Stabiilsust pole palju, vahel tuleb toituda nädalaid makaronidest, samas võimalused on suuremad. Kõige suurem pluss on vast see, et saad teha seda, mis meeldib. Teha tööd töö, mitte raha pärast.

Üks õppetund, millega siiani veel maadlen, on osata ja julgeda müüa sellise väärtusega nagu turul võimalik, mitte teha enesekriitika pärast allahindlust.

Millised on olnud magusaimad võidud? Rahvusvaheline tunnustus on see, mida on Eesti palgatöoga ikka väga raske saada, ettevõtjana aga küll. Siis tunned, et teed õiget asja. Mitte vähem ka sõbrad ja tuttavad, kes ütlevad et “sul veab, et saad nii lähedaid asju teha”. Kui Austraaliast tuleb e-kiri sisuga “su ratas on täiesti uskumatu, see saab legendaarseks, palju õnne”, siis teeb südame soojaks küll.

Kuidas on suhtumine töösse ja ettevõtlusse muutunud pärast ettevõtjaks hakkamist? Paratamatult hakkad asju põhjalikumalt ja korralikumalt tegema, sest kõike teed justkui nagu endale. Töötades 150+ inimesega ettevõttes, on paratamatult natukene “mutrikese” tunne, et no mis siin minust ikka nii väga oleneb. Kui aga teed ise, siis kõik sõltubki sinust. Sinu tegu, firma nägu.

Millised on seni suurimad raskused? Praegu on need geograafilised. Kui klassikalisel idufirmal, kes üldjuhul arendab IT-alaseid tooteid, on võrdlemisi lihtne leida kaasamõtlejaid, toetajaid, partnereid, siis tööstuses on millegi uue ja võõraga, mille tulevik pole selge, raske kellegi jutule saada. Ettevõtteid ei taha võtta riske, ei julge katsetada ja proovida, millest on natuke kahju, sest kuidas muidu need Eesti tooted ikka tulevad. Aga ma loodan, et viie või kümne aasta pärast jõutakse IT-le selle kohta pealt järele. Loodetavasti on Viks tol hetkel veel “made in Estonia” mitte “Italy”.

”Rahvusvaheline tunnustus on see, mida on Eesti palgatöoga ikka väga raske saada, ettevõtjana aga küll.

Indrek Narusk

100

ja rohkem käsitööjalgratast Viks plaanib Indrek Narusk tänavu müüa. Kahe kuuga on müüdud 17.

Kui kerge või raske on masstoodangu ajastul käsitöötamisega alustada? Kust Teil tuli see julgus? Väga raske. Tahtsin endale ehitada unikaalse jalgratta, mida kellelgi teisel maailmas pole. Kui see valmis sai ja inimestele silma jäi ning positiivset tagasisidet tulema hakkas, tekkis julgus katsetada, proovida, ehk tahab mõni veel endale sellist.

Eestis Velonia ja Viks väga silma ei paista, asjast huvitatud muidugi teavad. Kui teadlik see madala profiili hoidmine on? See on teadlikult praegu nii. Ma ei taha, et juhtub see, et mul on ukse taga tuhat tellijat ja siis ma ütlen neist 980-le, et ma praegu ei suuda tarnida, aga kirjutage mulle aasta pärast jälle. Pigem teen praegu natuke tagasihoidlikumalt ja siis, kui kõik juba sujub, küll ma siis jõuan turundust teha ja tellimusi võtta.

Millised on plaanid rattaaäris? Võimalikult palju võimalikult häid rattaid ehitada. Lahendada paar tehnilist küsimust, muuta tootmist efektiivsemaks ja hoida kliente. Järgmisest aastast veel ei mõtle. Turg on üllatuslikult tekkinud ning see on suurem, kui esialgse hobi-projekti jaoks oleks osanud ette kujutada. Praegu pühendangi kogu oma aja Vikside ehitamisele. Kõik, mis üle jääb, kulub valdavalt rattasõidule.

Mida oma kogemusest praegusele noorele, kes tahaks palju teenida ja hästi elada, soovitate? Kes tahab palju teenida, hästi elada ja vähe pingutada, peab mängima palju loteriid. Igal juhul tasub enda jaoks huvitavamat tööd teha väiksema sissetulekuga, kui kusagil aega täis tiksuda ja palgapäeva oodata. Esimesel juhul arened ise ja lood käegakatsutavat lisandväärtust ning näed oma pingutuse tulemust. Teisel juhul ähmastub piir isikliku panuse ja töö tulemuse vahel ikka väga. Vähe on Eestis ettevõtteid, kes oma töötajaid motiveerivad äri tulemuslikkuse ehk kasumi jagamisega ning see pärsib sageli ka heade spetsialistide ja palgatöötajate motivatsiooni.

Ä Üks küsimus Kuidas sünnib käsitööjalgratas?

INDREK NARUSK
rattatootja

Mul on üks ettevõtte, kust hangin materjali – torud, millest moodustub raam. Siis viin need teise ettevõttesse, kus on painutaja, kes torusid vormib. Seejärel lähen nendega keevitaja juurde, kus me saame ja lõikame, keevitame kokku ja lihvime ära. Järgmiseks juba maalri juurde, kus raamid saavad välimuse. Siis on raam valmis. Samal ajal tellin ülejäänud jupid ja panen ratta kokku. Kuna praegu on see veel nii väikeses mastaabis, siis ei ole mul mõtet üürida tootmispinda ja palgata inimesi. Saan ilusasti tehtud need asjad, nii nagu nad on. Küsimus ongi selles, et kuna huvi Viksi vastu tundub suhteliselt jõudsalt kasvavat, siis jään varsti nende meetoditega hätta. Tegelikult juba uuringi, kuidas võimsust kasvatada ja saavutada efektiivsem ja kiirem tootmistsükkel.

Rattaäri õitseb

Astana profitiimis pedaaliv ja äsja Itaalia velotuurilt kõrge 13. koha saavutanud Eesti rattatur Tanel Kangert leiab, et rattaspordist saab järgmine popp ja palju harrastajaid koguv ala.

“Varem, eriti kui kehvem ilm juhtus olema ja ratturit treenimas nägin, teadsin enamasti, kellega on tegu ja millises klubis sõidab. Nüüd aga pole haruldane, kui kohtan suuremat seltskonda ratalstel ilma ühegi tuttava näota,” kommenteeris Kangert rattaprofid.ee blogis mullu. “Selline kandepinna laienemine on ainult hea. Seega, ärikad, pidage meeles – maanteesõit on uus golf.”

Äsja Eestis teise, Tartu esinduse avanud kaubamärgi Spezia-lized esindaja Sulev Lipp kinnitab ala populaarsuse kasvu. Eestis 2011. aastal poe avanud müüja jõudis mullu 300 000eurose käibeni ja ületas müügiplaani. Kasv jätkub tänavugi. “Ootame ca 20% käibe kasvu ning praeguse seisuga võib öelda, et oleme graafikus,” sõnas Lipp. Kasvule aitavad kaasa maanteelveemise populaarsuse kasv ning maastikurataste uued, suuremad ja kiiremat veeremist võimaldavad rattad.

Hawaii Expressi müügiuhi Alo Maidla sõnul on sel aastal rattamüügihooaeg edasi nihkunud, mai numbrid olid aga juba varasemast aastast suuremad. Hawaii Expressi käive oli mullu 6,6 miljonit eurot, mis on 18% rohkem kui 2011. aastal. Puhaskasum kasvas ligikaudu neli korda, olles 0,6 miljonit eurot. “Olu-liselt on paranenud kergliiklusteede võrgustik, mis soosib turvalisemat rattasõitu. Ka autojuhid harjuvad teedel liiklevate ratturitega, mis omakorda muudab rattasõitu ohutumaks. See loob rattamüüjale positiivse fooni ka,” tõdes Maidla.

LÄBIMURRE

Müügijuhtimise aastakonverents 19.–20. september

Programm 19.09

09.30 Äripäeva esimene Müügi TOP.

Võitjaid tervitab majandus- ja kommunikatsiooniminister **Juhan Parts**

I sessioon: müük 2014

10.00 Võimalused ja riskid majanduses aastal 2014. Sõltumatu analüütik **Maris Lauri**

10.30 Muutused tarbijate ootustes. Euromonitor International Baltikumi regiooni analüütik **Roberta Kniui.pyte (Leedu)**

11.00 Läbimurre: tippjuhtide kogemuslood ja soovitused. Baltika Grupi juhatuse esimees **Meelis Milder**, EMT juhatuse esimees **Valdo Kalm**, pika-aegne Põltsamaa Felixi juht **Anti Orav**, startup'i GateMe asutaja ja juht **Janar Merilo**, Elisa juhatuse esimees **Sami Seppänen**

11.45–12.45 lõuna

II sessioon: müügitöötaja 2014

12.45 Muutunud müük. Sõltumatu müügiekspert **Hard Perk**

13.15 Mille poolest erineb müügimees Inglismaal ja Eestis? Müügipraktik **Madis Kiho (UK)**

13.45 Mida teevad tippmüüjad teisiti? Bonnier Publications müügidirektor **Helena Taube Rehnmark (Rootsi)**

14.15–14.45 energiapaus

III sessioon: müügijuht 2014

14.45 Kuidas ennast läbimurdeks programmeerida? (esineja kinnitamisel)

15.15 Kuidas juhtida staare? Riigikogu esimees **Ene Ergma**

15.45 Kuidas avada loovus? Inspiratsioonikoolitaja **Teo Hären (Rootsi)**

16.15 üllatusküalaline

Programm 20.09 Meistriklassid

10.00–11.30 Maris Lauri (Eesti): Mida arvestada 2014 müügiplaanide tegemisel?

11.30–12.00 energiapaus

12.00–13.00 Roberta Kniui.pyte (Leedu): Tarbijate ootused - olevik ja tulevikutrendid

13.00–14.00 lõuna

14.00–15.30 Teo Hären (Rootsi): Kuidas avada oma müügimeeskonna loovus?

Osalustasu:

Kuni 23.06 soodushind 299 eurot (käibemaksuga 358,80),

osalemine ainult ühel päeval 199 eurot (käibemaksuga 238,80)

Registreerimine ja info:

www.bestsales.ee,
korraldaja Aira Tammemäe tel 5025548,
registreerimine@aripaev.ee

Äripäev Best Sales

toetaja:

elisa

ÜLO PÄRNITS, Technopolis Ülemiste AS nõukogu liige
 ”Olen *online*’i lugenud nii kaua, kui ta on eksisteerinud. Teen seda iga päev. Sealt leiab põnevaid sündmusi – firmade edukad tulemused, ärimeeste uued ametikohad jm. Äripäeva ülesanne on informeerida, mis majanduses toimub. See on tema roll olnud loomisest peale ja ta on seda edukalt teinud.

ANDRES KAUR, Maru Ehitus ASi juhatuse liige, arendusdirektor
 ”Olen Äripäeva veebi lugenud pikalt, kuus-seitse aastat. Iga päev vaatan seda paar korda. Mulle meeldib, et sealt saab alla laadida lehe PDF-versiooni. See pannakse üles tavaliselt kell 12 öösel ehk soovi korral saab enne magamaminekut tulevase päeva uudiseid läbi lugeda. Teemadest huvitavad mind kõik, mida Äripäev kajastab. Kuna töotan ehitusfirmas, siis ehitusuudiseid jälgin muidugi kõige suurema tähelepanuga. Meeldib ka see, et veeb on kategoriseeritud. Pealehele jooksevad kõik uudised kokku, aga võimalusel saab süveneda valdkonniti – lugeda kas ainult tööstus-, ehitus- või mõne muu valdkonna uudiseid.

MARGUS KASTEIN, Saku Õlletehase ASi juht
 ”*Online*’i olen jälginud sellest päevast saadik, kui see loodi. Vaatan seda korra-kaks päevas – hommikul, kui tööle tulen, ja õhtul samuti. Loen seda nii arvuti kui ka mobiili kaudu. Põhiliselt jälgin tööstus- ja kaubandusuudiseid ning kõike, mis on seotud maksukeskkonnaga, st tööjõukulud, aktsiisid, maksud. Eelkõige loen ikka oma valdkonna asju. Veebi pluss on asjaolu, et see on operatiivne ja kiire.

Äripäeva veeb uuenes. Tule ja veendu ise!

www.aripaev.ee
 Põnev. Kasulik. Asendamatu.

JAANUS LAUGUS,
 Uusmaa Kinnisvarabüroo juhatuse esimees
 ”Satun veebi lugema paar korda päevas. Mulle pakuvad huvi uudised, uued ideed ja mõtted ehk kõik, mis ärimaailmas päevakorras on. Info uueneb veebis kiiresti, olulised ärimaailma uudised korjab Äripäev ruttu üles. Mina saan sealt endale vajaliku pildi, mis ettevõtlusmaastikul ja Euroopas üldiselt aktuaalne on.

HANNES HAMBURG, kommunikatsioonibüroo Hamburg ja Partnerid OÜ juhatuse liige
 ”Olen Äripäeva veebi lugenud alates selle avamisest. Mis aastasse see algus täpselt jäi, seda ma ausalt öeldes ei mäletagi. Olen meediat viimased kakskümmend aastat iga päev tarbinud ning selle aja jooksul on ette tulnud vaid mõni üksik päev, kui ma Äripäeva veebikeskkonda pole üldse avanud. Minu jaoks on suure meediakanali peamine kvaliteedimärk võime anda ülevaade kogu uudishorisondist, st selle kanali jälgijana võin olla kindel pildi ülevaatlikkuses ja adekvaatsuses, et mulle ei kirjeldata ega paisutata emotsionaalselt ainult üht kõrvalist detaili, vaid antakse ülevaade tervikust. Teine oluline väärtus mulle kui tellijale on võimalus lugeda paberlehte PDF-formaadis juba eelneval õhtul.

TIIT NUUDI, Bona Causa OÜ üks omanikest
 ”Olen olnud Äripäeva veebi lugeja algusest peale. Satun sinna kolm-neli korda nädalas. Jälgin veebi vahendusel üldist majanduskliimat – mis meil ja Eestist väljaspool toimub. Mulle meeldivad väga ka mõningate arvamusiidrite ütlused ja sõnavõttud, samuti see, kuidas inimesed näevad näiteks Eesti ja Euroopa suhteid. Veebi eelis on asjaolu, et sealt saab info kätte kiiresti. Paberlehe uudised on natuke ikkagi ajast maas, aga internetist uudiseid lugedes on võimalik asjadega kursis olla peaaegu reaalajas.

ALOIVASK, Rautakesko ASi tegevdirektor
 ”Kui Äripäeva veebi kasutan, siis vaatan uudislugusid sellest valdkonnast, millega ise tegeleme – ehitusest ja kaubandusest. Huvitavad on ka statistilist infot sisaldavad artiklid majanduse kohta üldiselt. Põhiliselt olen Äripäeva tahvelarvuti versiooni lugeja.

Helsingi messikeskus

Küllaga häid põhjuseid Soome sõiduks!

Helsingi messikeskus on Soome suurim messide ja kongresside toimumiskoht, mis on tuntud oma professionaalsete ürituste ja teeninduse rahvusvahelise taseme poolest. Helsingi on meeldivalt lähedal ja messikeskus külastajale kergesti leitav. Tere tulemast!

23.–25.08

Forma sügis – kingitused, sisustus-
tarvikud, tervise- ja loodustooted,
moetooted

25.–29.08

International Surgical Week – Helsingi
rahvusvaheline kirurgide nädal

3.–5.09

PacTec, FoodTec, GrafTec, Plastec –
seadmed ja sisustus pakenditööstusele,
toidutööstusele, trükitööstusele,
plastitööstusele

4.–5.09

Äriteenuste päevad – ärikingitused,
kontoritarbed, infoedastus ja
kommunikatsiooni-seadmed, personal,
äri-ürituste korraldamine

5.–7.09

Maxpo – maaehituse, teedekorrashoiu
ja keskkonnahoitu masinate mess,
Hyvinkääl

18.–22.09

Habitare – mööbel, sisekujundus, disain

Valgus – valgustuse erialamess

ArtHelsinki – kaasaegne kunst

Salong – antiigimess

1.–3.10.

Automaatika – Läänemere-piirkonna
suurim automaatika-sündmus

Elkom – professionaalse elektroonika
mess

Hüdraulika ja pneumaatika –
masinaehituse erialamess

MecaTec – masinaehituse erialamess

11.–13.10

I love me:

Ilu • Mood • Tervis • Ehted ja kellad

12.–13.10

GSW Pro – ehte- ja kellatööstuse
erialaüritus

24.–27.10

Helsingi raamatumess

Helsingi muusikamess

Vein, toit ja hea elu – veini- ja
toidusõprade mess

ArtForum – kunstinäitus ja müük

1.–3.11

DigiExpo – digitaalne
meelelahutuselektroonika

HiFiExpo

1.–3.11

Skiexpo – talisport

BoardExpo – lumelauamess

Jäähoki ja saalihoki mess

7.–9.11

Hambaarstide päevad

13.–15.11

**Kinnisvara, Fassaad,
Värv ja Pind, AudioVisual**

FinnSec – Põhjalaade aasta
tähtsaim turvamess

ParkTek – parkide ja avaliku
ruumi hooldus

EasyFairs SÄHKÖ elektrialamess

22.–24.11

ELMA – maamess

Metsamess • Käsitöömess

OutletExpo – tarbekaupade müüginäitus

23.–24.11

Lemmikloomamess

3.–4.12

Studia – haridusmess edasiõppijaile

13.–15.12

Võitja 2013 – Soome Kennelliidu
koertenäitus

 Helsingin Messukeskus

Soome Messid, Helsingi messikeskus, Messuaukio 1, PL 21, FI-00521 Soome. Tel: +358 40 450 3250, info@finnexpo.fi, www.finnexpo.fi
Soome Messide esindaja Eestis – Profexpo OÜ: info, kutsed, messikülastuspaketid.
Tel 626 1347, info@profexpo.ee, www.profexpo.ee/soomemessid

ÄRIPÄEVA SEMINAR

KUIDAS ÕPPIDA KEELI KIIRELT JA TÕHUSALT?

Äripäeva
populaarseim
töötuba 100%
soovitusindeksiga!

TÖÖTUBA annab kätte kõik vajalikud tööriistad
võõrkeelte õppimiseks. Näitame, kuidas
õppida ise või panna oma meeskond
õppima ükskõik millist vajalikku
võõrkeelt lähtuvalt ettevõtte ja
iseenda huvidest, luues oma
igapäevasesse ellu vastava
keelekeskkonna. Võtmeks on
inimesest kujundada teadlik
ja ennast juhtiv keeleõppija.

Tänu võõrkeeleoskustele
suurem võimalus leida
põnevaid väljakutseid
kodu- ja välisriikides, tõusta
karjääriredelil ja panustada
enesearengusse.

Ettevõttel on oma
meeskonna keeleoskusi
arendades võimalik oluliselt
tõsta konkurentsieelist,
parandada teeninduskvaliteeti,
suurendada müügitulemusi,
laiendada välisturgudele, leida uusi
kliente ja koostööpartnereid.

Töötoa viib läbi polüglott, keeleõpetaja,
Embassy of Education'i asutaja **OTT OJAMETS**

Töötoad toimuvad:

18.06 kl 12.30–16.30 Tallinnas

10.09 kl 12.30–16.30 Tartus

17.09 kl 12.30–16.30 Tallinnas

Vaata lähemalt www.seminar.aripaev.ee

tendence

24.–27. 8. 2013

new Saturday – Tuesday

perfect date // perfect time

Teise poolaasta kõige olulisem tööstusfoorum //
Asendamatu talve- ja jõulukollektsioonide tellimise
platvorm // Pilguheit saabuva kevade trendidesse //
Ainulaadne kodutoodete, kingituste ja kaunistuste
mitmekesisus // Ülemaailmselt kuulsad kaubamär-
gid ja turu võtmetegijad // Kõikidele tarbekauba-
tööstuse segmentidele

>> Avasta 50 kõige tähtsamat
põhjust messi Tendence külastamiseks.
tendence-50reasons.com

Telefon +372 6 14 30 86 // info@karol.ee

 messe frankfurt

ÄRIPÄEV 7. juuni 2013

toimetaja Peep Talimaa, tel 667 0182, e-post peep.talimaa@aripaev.ee

ÄRILAUSE

» **Tõnis Palts: Loomulikult, kui ma investeerisin, siis ma ootasin nii palju võitu, kui ma praegu kaotanud olen.**

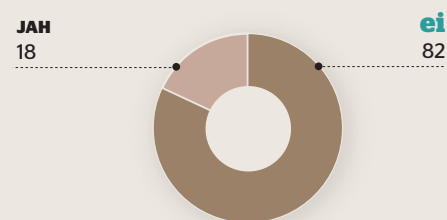
Riskiinvestor Allan Martinsoni juhitas valdusettevõttesse Martinson Trigon investeerinud ettevõtja mõonab, et unistada võib ükskõik millest.

GALLUP

Eilsel Eesti Panga pressibriifingul tuletati meelde, et veebruaris peavad ettevõtjad olema valmis kasutama pikemaajalisi rahvusvahelisi kontonumbreid ning uusi standardeid maksete ja e-arvete edastamisel pankka. Briifingul tõdeti, et info ei ole paljude ettevõtjateni jõudnud.

Kas olete teadlikud järgmise aasta veebruaris toimuvatest arveldussüsteemide muudatustest ning kas olete selleks ette valmistunud?

protsent vastanutest

JAH
VELJO IIPITS
Salvest ASI juht

Olen arveldussüsteemide muudatustest teadlik. Tehakse ka mitmesuguseid seminare ja arutelusid ja meie raamatupidajad ja finantsinimesed on seal osalenud. Ma arvan, et see on meil enam-vähem teada.

Ettevalmistusi me otseselt veel teinud ei ole. Ma arvan, et selleni jõuab hiljem. See on rohkem sügisene teema, otsustasime, et peame suvepuhkused ära ja pärast seda vaatame.

JAH
MARIT VOOREMÄE
Tallinna Kaubamaja
finantsdirektor

Arendustööd Tallinna Kaubamaja kontsernis SEPA maksetele üleminekuks käivad ning praegu on kõik läinud plaanipäraselt. Kaubamaja kontsernis on palju erinevaid ettevõtteid, mistõttu on kasutusel olevates tarkvarades tehtud mitmeid kohandusi, mida tuleb SEPAga seoses muuta. Samuti on nii pankades kui ka kontsernis käimas mitu suuremat sellega seonduvat tarkvaraprojekti, kõik muudatused on siiski tehnilised ja peaks klientidele jääma märkamatuks.

LUGEJA ARVAB

» **Lähiajalugu on näidanud, et kui veel on midagi tagasi saada, siis tuleb kohe võtta. Gild rääkis ka, et saab tagasi teatud protsendid, aga võta näpust.**

Kommentaari uudisele "Martinson muutis esiinvestorid ärevaks"

LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetust:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levit:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised - ostu-keskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid. Äripäev veebis: www.aripaev.ee Trükk AS Kroonpress

Toimetust võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetust kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakalajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehele sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Eksportijal tasub tegeleda krediidiriskide maandamisega

Küprose panganduskriisi kiirele laienemisele tagasi vaadates tasub Eesti ärijuhtidel kindlasti mõelda, kas ja kui otseselt võiksid sarnased sündmused ka meie ettevõtteid mõjutada? Mis juhtub nende tellijate, äripartnerite ja kokkulepitud äritehingutega, kui (partner)riigi finantssüsteemi tabab tõsine tõrge? Alles mõni aasta tagasi puutus hulk Eesti ettevõtjaid näiteks kokku Valgevenes asunud äripartnerite makseraskustega, mis tulenesid sealsete valuutaregulatsioonide ootamatutest muutustest.

Eriti tähelepanelik tasub olla nendel ettevõtetel, kes ekspordivad meie lähinaabrimest kaugemale. Eesti ettevõtjad ilmselt teavad ka neid riike ja regioone, kuhu meil toodetud kaubad lõpuks erinevate vahendajate kaudu jõuavad, ning jälgivad hoolikalt selliste riikide majandusväljavaateid.

Ohumärkide ilmnemisel ei tasu neid ignoreerida, vaid mõelda oma ekspordiportfelli laiendamisele, et olla valmis tellimuste äraakukumiseks vähemal või suuremal määral.

Globaalsed, majandust pidurdavad mõjud on nüüdseks jõudnud ka Põhjamaadesse ning võimalike negatiivsete arengute korral on mõju Eesti ettevõtetele tuntav. Näiteks Rootsi kroon on viimase paari aastaga euro suhtes ligikaudu 25 protsenti kallinenud, samas Rootsi tööstuse allhankel keskendunud ettevõtteid on Eestis päris palju.

Eksportijal tururiskid suuremad. Eksporditavatel ettevõtjatel on võrreldes vaid kohalikul turul tegutsevate kolleegidega tunduvalt raskem hinnata välisturgudel valitsevaid majanduslikke ja poliitilisi riske. Enamasti on välisriigi ettevõtluskliima ja seadusandlus erinev Eesti omast. Samuti on tunduvalt raskem saada andmeid uute võimalike klientide finants- ja maksekäitumise kohta. Neil, kelle arvates pole makseriskid kuigi reaalsed, tasuks tähele panna, et 2012. aastat puudutava statistika kohaselt pankrotistus Euroopa Liidus iga päev keskmiselt veidi alla 600 ettevõtte.

Müüja antud krediit on ostja jaoks enamasti odavaim laenu raha ning konkurentsis püsimiseks peab igaüks olema valmis oma ostjale pakuma võimalikult pikki maksetähtaegu. Samas

MEELIS TAMBLA
KredEx Krediidikindlustuse
juhatuse esimees

» **Enamiku krediidikahjustest põhjustavad ettevõtetele juba olemasolevad kliendid.**

ei ole aga ettevõtja eesmärk ainult oma toodete või teenuste piiri taha saatmine, vaid ka nende eest tasu saamine. Mõistagi kehtib samasugune põhimõte ka tavaolukorras, mitte ainult kriiside puhul.

Ekslik arvamus. Ettevõtjad arvavad tihti, et suuremad krediidikahjud tulenevad uutest koostööpartneritest. Meie praktika näitab aga hoopis, et enamiku krediidikahjustest põhjustavad ettevõtetele juba olemasolevad kliendid, kelle tausta ei kontrollita pidevalt ning kes satuvad seetõttu makseraskustesse ootamatult.

Maandamata krediidiriskides peituvad tihti suured ohud ettevõtte finantspositsioonile. Kui nõuded ostjate vastu on suured, võivad krediidikahjud omada halvavat mõju ettevõtte tegevusele.

Üheks võimaluseks riskide maandamisel on fikseerida maksimaalne võimalik kahju iga välismaise ostja ja tema maksmata arvete ulatuses ning see kindlustada. Kui ostja peaks pankrotistuma või viivitab rahaliste raskuste tõttu maksimisega, hüvitab kindlustusselts müüjale kahju.

Keskendu põhitegevusele. Krediidiriskide kindlustamine võimaldab ettevõttel keskenduda oma põhitegevusele, arendada tooteid ja teenuseid, pakkuda neid ostja võimalustega sobivatel maksetingimustel aina rohkematel turgudel ja uutele ostjatele. Ei ole vaja kulutada ressursse käibevahenditega seotud ootamatute probleemide lahendamisele ning tegeleda ostjatelt lootusetute, maksmata jäänud summade sissenõudmisega.

Mida väiksemad on ettevõtte müügitulid, seda keerulisem on ettevõttel ootamatult ilmnunud kahju omavahenditest katta. Nii näiteks tähendab 50 000 euro suurune kahjustesse kantud lootusetu nõue 10protsendilise müügitulimarginaali juures ettevõtte jaoks vajadust leida kohe vähemalt 500 000 euro väärtuses uusi müügitulivõimalusi, et säilitada oma finantspositsioon. Kindlasti pole see kerge ülesanne.

Laekumata arvete riskide kindlustamine on mõneti sarnane tootmishoone või masinate kindlustamisega. Kogemus näitab, et isegi parimad välismaised äripartnerid satuvad makseraskustesse siiski tihedamini, kui ettevõtjad seda üldiselt eeldavad.

REPLIIK

Hinnapommi ärimudel jäi ajale jalgu

Hinnapommi poeketi sulgemine näitab, et rõivaäris odava tänavakaubanduse ärimudel enam ei tööta. Kui selle äri õitseaial oli Hinnapommil 76 poodi, siis viimastel aastatel vähenes nende arv kiiresti. Majandusaasta aruannetest selgub, et viimaste aastatega suhtuti küll iga kaupluse potentsiaali järjest kriitilisemalt ja üritati oma tegevust ümber struktureerida. Tulemus aga näitab, et see ei õnnestunud.

Poe pidamine pole Eestis just odav lõbu. Töötajatele tuleb palka maksta, ka rendihinnad

ALYONA STADNIK
Äripäeva ajakirjanik

» **Odavate rõivaste poed, mis veel Eesti turule jäänud, peavad klientide hoidmiseks vaeva nägema.**

ja kommunaalmaksud on suurenenud. Just tööjõu- ja tüürikulud määrasid esialgu, missugused kauplused said tööd jätkata. Praeguseks siis mitte ükski.

Teine läbikukkumise põhjus on eeldatavasti kvaliteet. Kui õmblused hargnevad ja riie kaotab värvi pärast paari pesu, ei saa seda ka nn teisele ringile saata. Konkurentsis kiirmoekettidega jäi Hinnapomm selgelt alla.

Ostetakse netist. Nooremad inimesed eelistavad aga niikui nii internetis poodelda. See on

ka loogiline: interneti kaudu tellides saab kvaliteetsemaid riideid hulga soodsamalt kui poest. Hinnapomm tellis oma tooteid välismaalt ja tõi konteineriga Eestisse. Aga ega Eesti klient pole rumal, ta tellib parem ise internetist. Need, kes veel poodides käivad, eelistavad aga pigem kaubanduskeskusi ja suuri poekette, kus saab ka muud vajalikku osta.

Odavate rõivaste poed, mis veel Eesti turule jäänud, peavad klientide hoidmiseks ja juurde-meelitamiseks kõvasti vaeva nägema.

KUIDAS RAHA SUVEL TEENIMA PANNA? Kuigi suur osa eestlasi otsustab suvel puhata, siis tõde on, et raha peab tööd tegema. Kuidas panna see suvi enda raha jaoks parimal viisil tööle?
SEITSMES VALLAS OLI PALGATÖÖTAJA TULUKUUS ÜLE 1000 EURO. Omavalitsus-üksuste kaupa palgatöötajate tulusid võrreldes asusid mullu tipus Harju maa-

konna vallad, neist seitsmes oli palga-töötaja keskmine brutotulu üle tuhande euro kuus.
SILVANO JAGAB INVESTOREILE HELDELT RAHA. Silvano FG avalikustas aktsionäride korralise üldkoosoleku kokkukutsu-mise teate, millest selgub, et firma tahab investoritele tagastada ligi kaheksa mil-jonit eurot.

TOIMETAJA VEERG

Meeldetuletus! Pank pole ainus, mis raha **laenab**

Nädala alguses teatas Tallink Grupp, et vahetas umbes seits-mendiku oma laenuportfellist võlakirjade vastu. Ehkki võla-kirjade eest makstav intress on pangalaenude omast kõrgem, olen ma kindel, et finantsasu-tused poleks Tallinkile nii sobi-vatel tingimustel ja paindlikku laenu andnud. Kui üldse. Seega soovitaksin vähegi suurematel Eesti laenuvõtjatel küsida inves-teeringuteks või refinantseeri-miseks raha lisaks vahendajate-le (pankadele) ka otse investori-te käest, kes võivad olla märksa kompromissialtimad.

Sandikopikad. Ajal, mil kesk-pankade rahatrükimasinad käivad täis tuuril ja intressid on rekordmadalal tasemel, tee-nib hoiuste ja turvaliste valit-suse võlakirjade pealt vaid san-dikopikaid. Seda on hakanud ära kasutama ka ettevõtted, mis saavad globaalsetel turgudel praegu raha rekordiliselt sood-satel tingimustel.
Parema intressi nimel vaa-tavad investorid ka rämps võla-kirjade või üldse ilma reitingu-ta firmade poole. Kümneks aas-taks 5,5 protsendiga laenu saav Portugal on ehe näide sellest,

RAIVO SORMUNEN
Äripäeva börsitoimetuse juht

”
Investoritelt raha kaasamisel on mitu plussi.

kuidas ollakse nõus veidigi suu-rema intressi nimel riskima.
Suure rahapaki sai rahvusva-helistelt investoritelt ka Tallink Grupp. Kui pealtnäha tundus laenu intress eurodesse üm-berpanduna kõrge (Euribor + 5,1%), siis peab kindlasti arves-tama, et investorid olid nõus ra-ha välja andma enam kui viieks aastaks ning seda üldse ilma ta-gatiseta. Seega hetkel, mil pan-kade laenu tingimused karmis-tuvad, on ainuõige aeg küsida raha otse investorite käest.
Investoritelt raha kaasamisel on mitu plussi. Lisaks paindlik-kusele võivad investorid suur-tele ja tuntud firmadele laena-ta raha välja väga pikaks ajaks.

KOMMENTAAR

Teeme **ühisrahastu** abil Eestimaal teed korda!

Kui riik ei suuda rahastada kohalikke omavalitsusi vaja-likus ulatuses, et tagada sõi-du- ja kõnniteede korrashoid, peaks rahvas riigile appi tule-ma. Võiks luua üleriigilise ühis-rahastu, kuhu annetades saab ajutise vabastuse tulevikus ko-handatavast teedemaksust.
Esiteks tuleks maha matta müüt, et riigikassasse laekuvast kütuseaktsiisist 75% eraldatakse teehoiule ja sellest omakor-da 10% kohalikele teedele ehk omavalitsustele. Kehtiv olukord on see, et riigil on kohustus hoi-da korras riigile kuuluvad teed, ja võimalusel toetatakse oma-valitsusi, kui selleks on raha. Seega peavad omavalitsused teehoidu rahastama omaenda tulubaasist, kusjuures koha-likud teed moodustavad Eesti teedevõrgust ligi kolmveerandi.
Kodanikualgatus appi. Eel-toodut tuleks aktsepteerida, kuid omavalitsused peaksid te-gema kõik võimaliku, et riik saaks neid toetada üha suure-mate summadega, näiteks aita-

SIIM KAEVATS
Massikampaaniad.net-i tegevjuht

”
Kui 650 000 inimest annetaks igal kuul 10 eurot, tooks see aastas kokku 78 miljo-nit eurot lisaraha.

ma taotleda suuremaid toetus-summasid ELi toetusfondidest. Üks viis küsida omavalitsusel riigilt laenu teede korrashoiu tagamiseks olekski kodaniku-algatus korras ühisrahastu (ingl k *crowdfunding*) loomine. Sellega kogutaks näiteks 70% vajaminevast summast ning 30% laenatakse riigilt.
Kui umbes pool elanikkon-nast ehk 650 000 inimest an-netaks igal kuul 10 eurot, tooks see aastas kokku 78 miljonit

eurot lisaraha. Arvestades siia juurde veel omavalitsuste en-da tulubaasi ja riigi laenuraha, saaksime kokku ca 250 miljonit eurot aastas, mis võimaldaks hinnanguliselt 25 aastaga ko-halikud teed üle-eestiliselt täie-likult korda teha.

Kohustuslik teedemaks. Edu ootab neid, kes valmistu-vad tulevikuks juba praegu. Mina isiklikult olen arvamu-sel, et aasta või mõnega muu-tub teedemaks üheks Euroopa Liidu ametliku programmi osaks. Mis tähendab, et teede-maks saab kohustuslikuks. Need, kes annetavad ühisrahas-tusse raha mingis kindlas mää-ras, saaksid teatud perioodiks teedemaksust vabastuse.
Eesti riigil on praegu võima-lik saada teenäitajaks kõigile euroala riikidele. Selleks tuleks kohandada euroliidu seadus-andlust teedemaksu osas selli-selt, et autojuht maksab teede-maksu asemel sama summa an-netusfondi, mille arvel tehakse sõidu- ja kõnniteed korda.

Äriteenused

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

reklaam

PRIVILEEG
ainult Äripäeva lugejale

PRIVILEEG ON EKSKLUSIIVNE OSTUKESKKOND JUST SINULE, ÄRIPÄEVA LUGEJALE. Vaata pakkumisi www.privileeg.ee

40% soodsam

Jazzi puhastuspakett koos üllatusega

Vaid 69 €

Eksklusiivne eripakkumine: kõrgel tasemel Jazzi puhastuspakett Teie autole + 10 euro väärtuses kohviube või teed Gourmet Coffee'lt. Auto puhastuspakett sisaldab pigieemaldust koos põhjaliku välispesuga, vahatamist, salongi sisepuhastust, rehvide välispindadele läike lisamist. Tavahind 100–120 eurot (autopesu) + 10 eurot (GC-i raha).

Vaata kõiki pakkumisi:
www.privileeg.ee

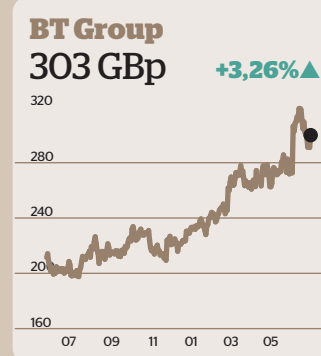
AASTAARUANDED -
online infopank Agent pakub soodsaimat võimalust ettevõtete aastaaruannete vaatamiseks

Agent teab!

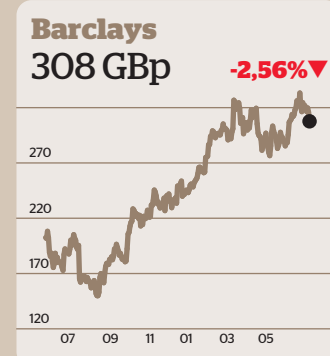
Isikliku Agendi tellimiseks võta ühendust!
agent.aripaev.ee **agent** 667 0007
Äripäeva infopank

TÕUSJA

Briti telekomifirma aktsia rallis, kuna Liberium Capital andis aktsiale ostusoovituse.

LANGEJA

Jaapani pank Sumimoto Mitsui Banking Corp. müüb poole enda osalusest Barclays.

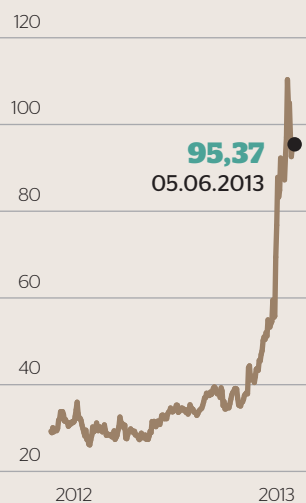

ÄRIPÄEV 7. juuni 2013

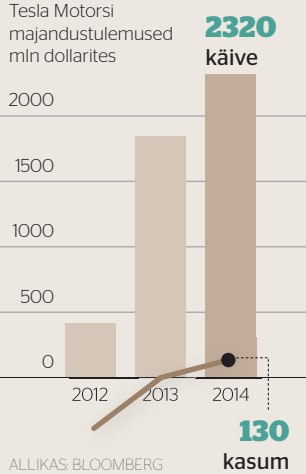
toimetaja Raivo Sormunen, tel 667 0166, e-post raivo.sormunen@aripaev.ee

A Hind**I kv kasum pani aktsionärid hulluma**

Tesla Motorsi aktsia hind, USD

A Prognoos**2013. aasta tuleb murranguline**

Tesla Motorsi majandustulemused mln dollarites

ALLIKAS BLOOMBERG

TULEMUS

Elon Musk – 21. sajandi Henry Ford.

Reportaaž Tesla aktsionäride üldkoosolekult

FREDY-EDWIN ESSE
fredy-edwin.esse@aripaev.ee

Vähe on neid firmajuhte, kes on sama tähtsad kui firma ise, kellesse aktsionärid usuvad peaaegu pimesi ning kes suudavad enda lennukate ideega maailma tõesti muuta. Üks neist juhtidest on Lõuna-Aafrika juurtega Elon Musk.

Teisipäeval toimunud Tesla Motorsi aktsionäride korraline üldkoosolek oli vaid formaalne viieminutiline üritus. Kogu rõhk oli suunatud pärast koosoleku lõppu lavale tulnud firma kaasasutajale, tegevjuhile, nõukogu esimehele ja tootearhitektile – Muskile.

Tegu on tõenäoliselt ühe hõivatuma inimesega maailmas ning seda oli teisipäeval ka näha, sest saali kogunenud umbes 200 aktsionäri pidid koosoleku algust 10 minutit ootama, kuna härra Musk viibis teisel koosolekul.

Musk on pigem improviseerija. Ränioru ühes peamises linnas Mountain Views (Google'i kodulinn) peetud koosolekule oli kohale tulnud suur hulk väga rõõmsaid aktsionäre. Sel aastal on firma väärtus kasvanud 172%. Kuid nende rõõmsate seas oli veel õnnelikumaid inimesi – need, kel lisaks aktsiatele on ka firma ülipopulaarne elektriauto Model S. Ja kõige selle eest tahetakse tänada Muski.

Tegevjuhi tutvustamisel lõi saal tugevast plak-

Musk ei ole hea esineja, erinevalt Steve Jobsist. Ta kokutab, aga ikka on temas midagi, mis publikut haarab.

sutamisest kajama. Aktsionärid ja teised pealtvaatajad tõusid üksteise järel püsti, kuni püsti-jalu plaksutas umbes 50 inimest. Teine maruline aplausiring järgnes koosoleku lõpus, kui Musk enda presentatsiooni esitamiseks ja aktsionäride küsimustele vastamiseks lavale tuli.

Musk ei ole hea esineja. Erinevalt Steve Jobsist, kes enda esinemisi põhjalikult ette valmistas, ei paista Musk sellega vaeva nägevat. Ta tuleb lavale, tal pole valmis teksti, ta mõtleb kõike kohapeal, kokutab ega tea isegi täpselt, mis ta järgmisel slaidil kirjas on. Kuid ikka on temas midagi, mis publikut haarab.

Paralleel Steve Jobsiga. Sarnaselt Steve Jobsiga võib Musk endale lubada riietumist vastavalt tulejule. Tesla aktsionäride ette tuli ta T-särgis ja teksades. Võib-olla paelub publikut tema Lõuna-Aafrika aktsent, võib-olla tema siiras kõneviis, tohutud teadmised või vägevad tulemused ja saavutused, mida tal kõigest 41aastasena on juba kuhjaga ette näidata.

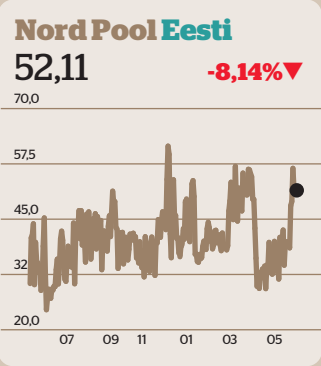
Leides Jobsiga veel paralleele, on ka Musk keskendunud oma tootele. Tema presentatsiooni rõhk oli Tesla tootearendusel, ta rääkis kohati isegi liiga detailset, mida Tesla autod hakkavad (lähitulevikus) tegema. Tegelikult ongi see kõik hämmastav.

Musk on koos lähikondsetega suutnud küllastunud ja mõnes mõttes igava, traditsioonilise autotööstuse pea peale keerata. Revolutsiooniline on juba ainuüksi mõte, et ostes Tesla võid sa elu lõpuni firma kiirilaadimisjaamu kasutades tasuta sõita. See on reaalsus.

0,50

protsendile jätsid Inglismaa keskpank ja Euroopa Keskpank eile baasintressimäärad. Analüütikud intressimääradele muutusi ei prognoosinud. Börsidele eilsed otsused erilist mõju ei avaldanud.

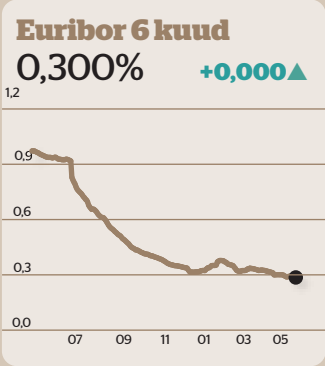
Eratarbijad peaksid arvestama, et elektrienergia hinnale lisan-dub lepingus ka käibemaks.

Eurot mõjutavad poliitilised mured euroala suurimates riikides.

Euroopa Keskpank ei pruu-gi enam intressimäärasid langetada.

Kommertsbankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %								
	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa
Danske Bank					Kontakteeruge pangaga						
Swedbank***	0,01 (7)	-	-	-	0,06	0,16	0,26	0,36	0,46	0,56	190
Swedbank***	0,01 (7)		0,05	0,05	0,10	0,20	0,30	0,40	0,50	0,60	6000
Tallinna Äripank		0,05	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,5	0,70/1,7	0,90/1,9	-	200
Tallinna Äripank (3)		0,05	0,25	0,30	0,35	0,60	0,70	1,00	1,20	-	200
Nordea Pank	0,10		0,15	0,20	0,25	0,50	0,60	0,70	-	-	320
Citadele Pank	-	-	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	1,30	1,30	150
Versobank	0,05	0,10	0,40	0,40	0,50	0,90	1,40	1,70	1,90	2,20	350
DNB	0,10(7)	-	0,20	-	0,25	0,40	0,55	0,70	0,80	0,90	300
Krediidipank	-	0,01	0,15	0,25	0,30	0,55	0,75	1,00	1,20	1,20	100/200(4)
BIGBANK		-	0,15	0,20	0,25	0,45	0,45	0,90	1,70	2,20	300-1500
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,45	0,45	0,90	1,70	2,20	1500-30 000
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,50	0,50	0,95	1,75	2,25	üle 30 000

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank			Kontakteeruge pangaga				
Swedbank	-	-	0,15	0,35	0,55	0,80	250
Swedbank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,60	0,80	8400
Tallinna Äripank	0,15	0,25	0,25	0,55	0,70	0,85	200
Citadele Pank	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	200
Versobank	0,30	0,30	0,40	0,70	1,20	1,50	500
DNB	0,10	-	0,15	0,30	0,40	0,50	300
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,55	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad * maks 1999 eurot ** juriidiline isk ***tavades tähtajalise hoiuse internetipangas, on intressimäär kuni 0.10% kõrgem (3) personaal pang, klientidele (4) kontoris (6) internetipanga tähtajalistele hoiustele (7) päevalõpu kontojärgilt, (9) juriidilisele isikule/ eraisikule (10) LHV Pangal minimaalselt jäagilt **** 2- ja 3aastaste hoiuste intressimäärade tutvumiseks kontakteeruge pangaga

sekretar.ee

Aeg Sinu kasuks! Siin iga kell.

TESLA asutaja Elon Musk esinemas teisipäeval aktsionäride üldkoosolekul. FOTO: FREDY-EDWIN ESSE

Ä Kes on kes Elon Musk

SÜNDINUD 28. juunil 1971. aastal Lõuna-Aafrika linnas Pretorias.
EMA on kanadalanna ja isa lõuna-aafriklane. Muskil on USA kodakondsus.
ÕPPIS iseseisvalt programmeerimist ja müüs 12aastaselt 500 dollariga enda esimese arvuti-mängu.
LAHKUS Lõuna-Aafrikast, et ei peaks astuma sõja-väkke, mis tema sõnul toetas vaid apartheidi.
OMANDAS majandus- ja füüsikahariduse Pennsylv-ania Ülikoolis.
ASUTAS kosmosetranspordiga tegeleva ette-võtte SpaceX. Ühtlasi on ka SpaceXi tegev- ja tehnoloogiajuht.
KAASASUTAS internetimaksete keskkonna PayPal ja elektriautode tootja Tesla. On Tesla tegevjuht, nõukogu esimees ja tootearhitekt.

Teisiti mõtlemine kumab läbi kõigist Mus-ki tegemistest. Praegusel kursil jätkates viib see mõtlemine Muski üheks 21. sajandi kõige mõju-võimsamaks inimeseks. Muidugi on ta veel kau-gel Steve Jobsi staatusest, kelle esinemistel suured keskealised mehed juba 10 aastat tagasi läbisegi plaksutasid ja nutsid, aga kui Tesla ja SpaceX jät-kavad sama tormilist arengut, täidab Musk Ste-ve Jobsist tühjaks jäänud koha kindlasti ära. Mi-nu arvates panustaks nende kahe firma vastu pi-kas plaanis vaid loll.

8,5760

Austraalia dollar	AUD	1,379
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiina jüaan	CNY	8,049
Hongkongi dollar	HKD	10,184
India ruupia	INR	74,564
Jaapani jeen	JPY	129,960
Kanada dollar	CAD	1,353
Korea won	KRW	1465,250
Leedu liit	LTL	3,453
Läti lattu	LVL	0,702
Norra kroon	NOK	7,581

41,5461

Poola zlot	PLN	4,276
Rumeenia leu	RON	4,487
Singapuri dollar	SGD	1,638
Suurbritannia nael	GBP	0,849
Sveitsi frank	CHF	1,236
Taani kroon	DKK	7,455
Tai baat	THB	40,212
Tšehhi kroon	CZK	25,778
Türgi liir	TRY	2,477
Ungari forint	HUF	297,370
USA dollar	USD	1,312

USD	
Nafta IPE, bbl	103,03
Nafta NYMEX, bbl	94,50
Mootoribensiin, t	974,00
Diislikütus, t	899,50
Kerge kütteõli, t	876,00
Masuut (1% väävel), t	608,00
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,925

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, Usc/nael	127,85
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	479,30
Kakao NYBOT, USD/t	2326,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	178,00
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	428,75

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

USD/t	
Alumiinium LME	1967,5
Vask LME	7460,5
Plii LME	2244,5
Nikkel LME	15340
Tina LME	21100
Tsink LME	1958

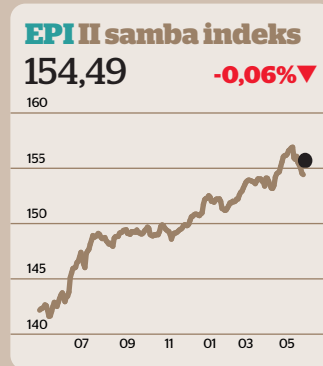
USD/unts, unts = 31105 g	
Kuld COMEX	1399,10
Plaatina NYMEX	1518,45
Palladium NYMEX	759,70
Höbe COMEX	22,46

aktsia	sulgemis-hind, LVL	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	5,97	0,17	5,65	0,75	-
Latvijas Gaze	6,20	-0,32	11,50	0,58	-
Olainfarm	4,77	1,27	7,23	1,77	-

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,51	1,21	-	3,3	6,3
City Service	1,760	1,73	13,2	1,0	13,1
Invalda	2,330	0,00	-	1,1	-
Linas Agro	0,734	0,27	2,9	1,0	-
Panevezio Statybos	1,130	-0,88	19,2	0,6	-
Siauli Bankas	0,267	0,00	0,0	0,7	-
Snaige	0,426	-1,16	-	1,6	-
TEO LT (Telekomas)	0,794	-0,13	13,3	2,0	7,3

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	2,98	-1,00	12,5	2,9	3,4
Citycon	2,40	0,42	9,2	0,9	6,3
Elisa Comm.	14,66	1,17	11,4	3,4	8,9
Finnair	2,78	-0,71	-	0,5	-
Fortum	14,29	0,78	9,7	1,2	-
HKScan	3,70	-0,27	12,7	0,5	2,7
Kesko	22,15	-0,05	17,7	1,0	5,4
Neste Oil	10,89	-0,27	-	1,1	3,5
Nokia	2,64	-0,30	-	1,3	-
Olvi	23,60	2,16	17,7	3,2	2,1
PKC Group	17,89	-3,87	18,8	2,2	3,9
Stockmann	11,37	-0,26	21,5	1,0	5,3
Stora Enso	5,23	-0,67	10,5	0,7	-
UPM Kymmene	7,91	0,06	-	0,6	7,6
YIT	14,19	-0,56	10,7	1,9	5,3

18 INVESTOR investeerimisfondid

ÄRIPÄEV 7. juuni 2013

toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post turud@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

PRIVILEG

ainult Äripäeva lugejale

PRIVILEEG ON EKSKLUSIIVNE OSTUKESKKOND JUST SINULE, ÄRIPÄEVA LUGEJALE. Vaata pakkumisi www.privileeg.ee

Imeline Teadus kogu perele

Teile -40%

Vaid 69 €

Imelise Teaduse aastatellimus + kolm populaarteaduslikku bestsellerit Teile nüüd privileegina 40% soodsamalt. Skandinaavia menukaim ja Eestiski hinnatud populaarteaduslik ajakiri pakub harivat ja mõnusat lugemist tervele perele. Imeline Teadus ilmub kord kuus ja selles kirjutatakse loodusteaduste, meditsiini-, ajaloo- ja tehnoloogiasaavutustest.

Vaata kõiki pakkumisi:
www.privileeg.ee

FONDID reklaam

Avaron Asset Management05.06									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond A, EUR	3,48	3,60	3,53	12,26	8,84	22,60	7,50	-5,29	18 690 767
Avaroni Privaatportfell B, EUR	13,56	13,56	13,56	3,51	3,81	9,94	6,68	-	5 832 220
Avaron Ida-Euroopa Völakirjafond A, EUR	10,76	10,76	10,76	2,12	3,04	-	-	-	5 857 105

Compensa Life04.06									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,41	-	7,20	24,60	10,00	6,00	5 676 080
Völakirjaportfell, EUR	-	-	11,93	-	1,20	6,00	4,50	-	566 158

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 30.04.2013. Völakirjaportfelli mahu info on antud seisuga 30.04.2013.

Danske Capital AS05.06									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Danske Pension 25, EUR	0,96	0,97	0,97	3,75	1,25	6,96	2,71	2,95	10 865 044
Danske Pension 50, EUR	1,11	1,13	1,13	5,09	1,82	9,02	2,43	2,97	149 500 491
Danske Pension Intress, EUR	0,88	0,89	0,89	2,41	0,80	4,88	3,22	3,65	3 478 268
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension 100 Pluss, EUR	1,41	1,45	1,42	7,33	3,45	14,52	5,07	4,63	3 075 151
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension Intress Pluss, EUR	0,76	0,78	0,77	2,98	0,36	4,92	3,09	-	206 781

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

ERGO Funds05.06									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
ERGO Pensionifond 2P1, EUR	0,92	0,93	0,93	0,00	0,62	3,41	2,79	4,33	8 512 092,54
ERGO Pensionifond 2P2, EUR	1,11	1,12	1,12	1,87	2,32	8,47	2,93	1,74	42 677 523,18
ERGO Pensionifond 2P3, EUR	0,63	0,64	0,64	2,58	3,39	11,53	-	-	1 384 725,64
ERGO Pensionifond 3P1, EUR	0,86	0,88	0,87	2,05	2,93	9,25	2,94	-	414 836,23
ERGO Pensionifond 3P2, EUR	0,89	0,91	0,90	2,76	2,85	10,63	3,07	-	332 606,30
ERGO Pensionifond 3P3, EUR	0,85	0,86	0,85	3,71	3,22	12,22	-0,18	-	312 715,41

LHV Varahaldus05.06									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,39	1,41	1,41	7,12	3,28	10,64	5,64	5,07	179 514 871
Pensionifond M, EUR	1,11	1,12	1,12	4,77	2,16	8,47	4,93	6,61	27 345 766
Pensionifond S, EUR	1,18	1,19	1,19	2,70	1,02	4,84	3,86	7,45	38 708 219
Pensionifond XL, EUR	1,20	1,21	1,21	7,92	5,07	13,44	6,01	5,12	41 120 337
Pensionifond XS, EUR	1,09	1,10	1,10	2,52	0,82	5,33	4,21	7,33	8 856 739
Täiendav Pensionifond, EUR	1,33	1,35	1,35	8,01	5,64	14,11	6,37	3,62	5 033 630
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	10,69	10,80	10,80	13,54	31,66	43,38	19,32	-0,11	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	6,83	6,90	6,90	13,61	31,66	43,39	19,31	-0,11	11 179 930
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	8,10	8,18	8,18	15,24	1,05	11,40	1,15	-2,76	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	5,18	5,23	5,23	15,23	1,05	11,40	1,15	-2,77	1 377 425

Nordea Pensions Estonia05.06									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	0,93	0,94	0,94	7,74	3,23	10,16	4,83	-	53 571 102,01
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,76	0,77	0,77	9,85	4,19	12,21	4,83	-	5 875 542,27
Nordea Pensionifond B, EUR	0,89	0,90	0,90	5,21	1,32	7,78	4,51	-	11 453 953,90
Nordea Pensionifond C, EUR	0,82	0,82	0,82	2,76	-0,01	3,05	3,42	-	2 081 433,85
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,13	1,15	1,14	11,87	6,43	17,57	6,26	-	3 510 606,99
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,70	0,72	0,71	0,00	0,58	5,48	-	-	546 867,49

Fondivalitsejad									
AVARON ASSET MANAGEMENT Narva mnt 5-58, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee									
DANSKE CAPITAL AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@danskebank.ee, www.danskecapital.ee, www.danskebank.ee									
ERGO FUNDS AS A. H. Tammsaare tee 47, Tallinn, tel 610 6500, faks 610 6501, funds@ergo.ee, www.ergo.ee									
AS GA FUND MANAGEMENT Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee									
AS GILD PROPERTY ASSET MANAGEMENT Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com, www.gildrealestate.com									
LHV VARAHALDUS AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee									
NORDEA PENSIONS ESTONIA AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee									
AS SEB VARAHALDUS Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee									
SWEDBANK INVESTEERIMISFONDID AS Liivalaia 8, Tallinn 15038, tel 631 1606, faks 631 1636, funds@swedbank.ee, www.swedbank.ee/fondid									

Maaklerifirmad									
COMPENSA LIFE VIENNA INSURANCE GROUP SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensalife.ee, www.compensalife.ee									
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402									
VERSOBANK AS Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501									
DANSKE BANK Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104									
SEB ENSKILDA EQUITIES Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802									
MANDATUM LIFE INSURANCE BALTIC SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee									
SWEDBANK AS Liivalaia 8, Tallinn, tel 631 0310, faks 631 0410									

Iga heategu toob rõõmu.

Aita koos urmelitega lastehaiglat rõõmsamaks muuta!

Elion

900 7705 – 5 €
900 7710 – 10 €
900 7715 – 25 €

www.toetusfond.ee

630

tuhat linnamaasturit kutsub Chrysler kontrolli, et parandada õhkpadja ja turva-
vöö probleeme. Jeep Patriote kutsutakse tagasi 409 000.

Chris Weston: Viimase 40 kauplemis-
päevaga on Austraalia dollar langenud nüüd
juba 10,6 protsenti. Aktsiatega võrreldes
tähendaks see korrektsiooni.

IG turustrateegi sõnul on Austraalia dollar pärast sellist langenud sattunud tapatalgude ohvriks.

19

FONDID

reklaam

Mandatum Life

05.06

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	115,15	114,57	114,57	-	1,39	5,69	3,90	-	-
Konservatiivne, EUR	112,62	111,50	111,50	-	2,01	5,94	2,47	-	-
Tasakaalustatud, EUR	111,77	110,12	110,12	-	2,29	5,95	1,50	-	-
Progressiivne, EUR	106,31	104,23	104,23	-	2,77	5,86	0,26	-	-
Agressiivne, EUR	110,54	108,38	108,38	-	2,68	6,12	0,09	-	-
Investeeringisportfelliid:									
Mandatum Life Fixed Income Abs, EUR	141,01	140,31	140,31	-	1,51	6,45	4,37	-	-
Mandatum Life Global Food Abs, EUR	120,62	118,25	118,25	-	0,33	-0,95	-0,13	-	-
Mandatum Life Emerging Opportunities Abs, EUR	103,85	101,82	101,82	-	-1,67	5,59	-3,51	-	-
Mandatum Life Nordic Equity Abs, EUR	142,43	139,64	139,64	-	-0,75	0,87	-5,32	-	-
Mandatum Life Europe Equity Abs, EUR	151,88	148,90	148,90	-	1,40	12,42	1,06	-	-

Swedbank Investeeringisfondid AS

05.06

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond K1, EUR	0,80	0,81	0,81	2,21	0,27	3,65	3,16	1,15	43 649 504,44
Pensionifond K2, EUR	0,88	0,89	0,89	3,80	1,33	7,48	3,87	0,27	163 747 952,34
Pensionifond K3, EUR	1,03	1,04	1,04	6,70	2,33	11,39	4,75	-0,00	410 869 132,17
Pensionifond K4, EUR	0,76	0,77	0,77	11,24	2,69	14,84	4,90		37 984 839,52
Pensionifond V1, EUR	1,19	1,22	1,20	4,83	1,57	10,44	4,78	-0,45	9 614 494,53
Pensionifond V2, EUR	0,92	0,94	0,93	8,41	2,94	14,37	5,25	-1,63	17 587 409,16
Pensionifond V3, EUR	1,07	1,09	1,08	13,25	4,26	18,49	5,04	-3,53	34 642 057,52
Kesk-Aasia Aktsiafond, EUR	3,93	4,03	3,97	19,35	2,59	5,89	-7,79	-15,45	5 425 122,82
Ida-Euroopa Aktsiafond, EUR	8,04	8,24	8,12	25,09	-4,44	25,54	2,08	-13,15	44 277 409,37
Fondifond 100, EUR	9,86	9,96	9,96	16,89	4,17	19,07	3,64	-2,93	62 221 150,35
Fondifond 30, EUR	11,21	11,33	11,33	6,31	2,54	11,38	3,73	0,92	14 620 240,40
Fondifond 60, EUR	10,65	10,76	10,76	10,99	2,95	14,86	3,95	-0,97	49 384 147,77
Venemaa Aktsiafond, EUR	14,83	15,20	14,98	30,64	-1,62	17,24	0,00	-10,13	47 464 698,77

AS SEB Varahaldus

05.06

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Energiline Pf, EUR	0,732	0,740	0,740	9,96	2,71	9,17	1,82		9 962 222,25
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,896	0,905	0,905	2,92	-0,89	2,41	2,38	4,14	55 235 705,27
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,822	0,830	0,830	3,43	0,57	3,74	2,09		13 621 813,34
SEB Progressiivne Pf, EUR	0,953	0,963	0,963	5,67	1,54	6,19	2,44	-1,83	276 937 569,95
SEB Aktiivne Pf, EUR	0,915	0,934	0,924	12,70	3,88	12,55	2,96	-3,35	13 906 530,23
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,125	1,148	1,137	3,76	0,31	3,52	2,20	-1,02	10 568 376,42
SEB Aktiivne Fondifond A, EUR	7,185	7,330	7,257	10,84	4,170	16,290	6,820	-5,670	4 198 802,04
SEB Dünaamiline Fondifond A, EUR	8,474	8,646	8,560	7,41	2,070	11,130	5,840	-4,050	6 045 269,32
SEB Tasakaalukas Fondifond A, EUR	10,644	10,859	10,752	3,34	0,460	7,900	4,960	0,660	1176 561,15
SEB Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	12,884	12,884	12,884	5,27	-2,080	10,210	5,460	4,550	64 344 771,58
SEB Kasvufond A, EUR	6,308	6,435	6,371	21,86	-4,340	23,470	0,540	-7,520	13 167 258,02
Vahendatavad Fondid *									
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,517	1,517	1,517	2,90	0,800	7,280	5,150	5,190	418 790 000,00
SEB Danish Mortgage Bond Fund, EUR	129,876	129,876	129,876	2,83	0,460	0,850	3,940	5,920	154 540 000,00
SEB High Yield Fund, EUR	130,699	132,006	130,699	3,91	2,140	11,420	9,040	-	2 063 750 000,00
SEB Short Bond Fund EUR	1,271	1,271	1,271	0,22	0,160	0,000	0,060	-	48 750 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	105,823	106,881	105,823	-	2,480	5,990	-	-	316 930 000,00
SEB Strategy Defensive Fund	105,574	105,574	105,574	-	1,630	3,060	-	-	274 920 000,00
SEB Strategy Growth Fund	108,841	109,929	108,841	-	6,000	11,770	-	-	218 800 000,00
SEB Strategy Opportunity Fund	106,569	107,635	106,569	-	4,360	8,600	-	-	325 260 000,00
SEB Eastern Europe Fund ex Russia, EUR	2,800	2,856	2,828	19,98	-0,700	25,470	1,750	-4,310	121 700 000,00
SEB Eastern Europe Small Cap Fund, EUR	2,500	2,550	2,525	15,77	-0,510	9,970	-7,420	-7,120	63 550 000,00
SEB Russia Fund, EUR	8,622	8,796	8,709	24,37	-9,870	1,710	-5,580	-6,410	235 190 000,00

* Vahendatavate fondide tagasivõtmis- ja väljalaskehindu saab vaadata www.seb.ee/fondidkursid. Fondide mahud on seisuga 30.04.2013.

Trigon Funds

05.06

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Arenevate Turgude Agrisektori Fond, EUR	84,06	86,63	85,77	22,67	0,20	2,82	-20,80		2 056 356
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	175,09	180,45	178,66	17,66	7,84	23,26	0,05		4 656 492
Uus Euroopa Kasvufond, EUR	13,42	13,89	13,62	21,91	5,58	25,82	-3,29	-10,74	1 754 729
Uus Euroopa Fond, EUR	21,31	22,07	21,64	13,74	6,38	27,36	12,08	-0,40	23 065 261
Venemaa Top Picks Fond, EUR	17,44	18,06	17,70	26,05	-14,71	-3,20	-3,49	-2,26	9 075 562

ÄRIPÄEVA KOOLITUS

12.–13. juunil

COACHING'U
KOOLITUS JUHTIDELE

Kuidas *coaching'ut* rakendades juhtida ja arendada oma inimesi?

Koolitaja on **IVAR LUKK**

Täpsem programm aadressil **www.koolitus.aripaev.ee**

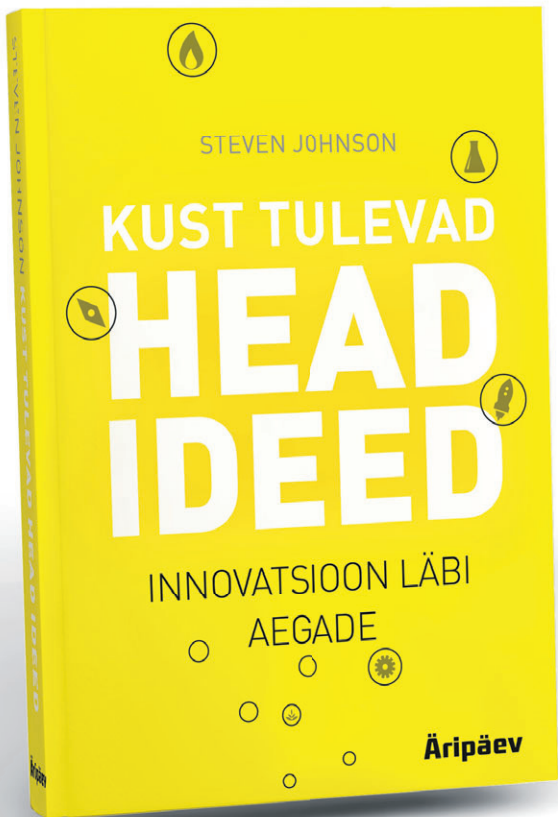
Koolituse hind on 449 eurot (km-ga 538,8 eurot)

Äripäev

Info ja registreerimine telefonil **667 0100**,
elektronposti aadressil **koolituskeskus@aripaev.ee**
või koduleheküljel **www.koolitus.aripaev.ee**

Johnsoni raamat inspireerib ja
sütitab uuendusmeelseid hingi kogu
maailmas ja nüüd ka Eestis.

Paul Pällin ja Heikki Haldre,
Fits.me robotikafirma asutajad

Äripäeva raamatuklubi

Info ja tellimine: tel 667 0400, 667 0080 | klubi@aripaev.ee
www.raamatuklubi.aripaev.ee | www.raamatupood.aripaev.ee

Alex Friedman: Jaapanis on potent- siaali viimseks päevaks, või nagu meie seda kutsume, Abegeddoniks.

Jaapan riskib oma Abenomiksi majanduspoliitikat rakendades stagflatsiooniga, kus tekib kõrge inflatsioon, kuid majanduskasv jääb aeglaseks, ütles UBSi varahalduse investeerimisjuht.

819,60

-0,45%▼

perioodi kõrgeim 842,16
perioodi madalaim 585,08

TÕUSJAD

Danone

56,91 EUR

+2,79%

Comptel

0,45 EUR

+2,27%

SAF Tehnika

1,40 LVL

+2,19%

Olvi

23,60 EUR

+2,16%

OMV

36,81 EUR

+2,12%

Outokumpu

0,52 EUR

+1,85%

Venemaa kaevandus-
gigant Norilsk Nic-
kel teatas eile, et mak-
sab dividendideks 2 miljar-
dit dollarit ehk 90 protsen-
ti oma eelmise aasta kasu-
mist. See on kaks korda roh-
kem kui eelmisel aastal. No-
rilsk Nickel on maailma suu-
rim niklitootja.

Zombie-aktsiad ärkasid ootamatult ellu

Usa valitsus päästis 2008. aastal hüpoteegigigandid Fannie Mae ja Freddie Maci, kelle turuväär-
tus tõusis nüüd 48 miljardi dol-
larini. Kunagised zombie-aktsiad

on ellu ärganud – mõlema tõus olnud rohkem kui 500 protsenti, kirjutas Bloomberg.

USA eluasemeturu taastumine ning speku-
latsioonid, et mõlemad ettevõtted võivad valitsu-
selt saadud laenu tagasi maksta, on mõlemad
aktsiad mõnekümnele sendile pea kahe dollarini
tõstnud. Eelmisel nädalal rallisid mõlemad üle 5
dollari taseme.

Kuid senat on sepiastmas plaani, mille jär-
gi võidakse hüpoteegifirmad likvideerida. Sel-
le tagajärjel muutuksid mõlema aktsiad väärtu-
setuks. “Investorid ja Washington hindavad vää-
rust väga erinevalt. Washington ei näe seal vää-
rust, kuid investorid on selle olemasolus kind-
lad,” ütles Guggenheim Securities LLC analüütik
Jaret Seiberg.

Viimastel kuudel on Fannie Mae ja Freddie
Maci aktsiatega kauplemine hüppeliselt suurene-
nud, kuna president Barack Obama administrat-
sioon kaalub eelnõu väljatöötamist, millega jäe-
takse hüpoteegigigandid börsile. “Spekuleeri-
takse väga palju,” ütles Mendon Capital Advisorsi
president Anton Schutz. “Ma ei ostaks kunagi üh-
tegi väärtpaberit, kus valitsus kehtestab reeglid.”

Ameerika valitsuse jõumängud. Varahaldus-
firma Fairholme Capital Managementi president
Bruce Berkowitz ütles, et tal on mõlema ettevõtte
eelisaktsiaid koguväärtuses 2,4 miljardit dolla-
rit. “Finantskriisi ajal antud maksumaksjate dol-
larid makstakse täies ulatuses tagasi,” ütles ta.
Kuid USA valitsus on hüpoteegifirma aktsiatega
jõumängu mänginud. “Inimesed imestavad, kui-
das AIG aktsionärid pärast aktsiate väärtuse kao-
tust kõik tagasi said. Mõlemad hüpoteegifirmad
on juba kasumis,” ütles USA endine presidend-
kandidaat Ralph Nader.

Suurtest investoritest on Fanni Mae aktsiaid
John Paulsonil. Nii Paulson kui ka riskifond Cla-
ren Road Asset Management on hüpoteegifirma-
de likvideerimise vastu. USA valitsus garanteer-
rib 90% uutest kodulaenudest, sealhulgas ligi 60%
Fannie Mae kaudu.

RAINER SAAD
rainer.saad@aripaev.ee

**Kunagised zombie-
aktsiad Fannie Mae
ja Freddie Mac on
ellu ärganud, kuna
aastaga on mõlema
tõus olnud rohkem
kui 500 protsenti.**

DIVIDEND

Silvano dividend mullusest väiksem

**Silvano FG avalikustas aktsionäride korrali-
se üldkoosoleku kokkukutsumise teate, mille
päevakorrast selgub, et firma tahab investori-
tele tagastada ligi 8 miljonit eurot.**

Ettevõtte nõukogu teeb aktsionäridele ette-
paneku kinnitada eelmise aasta 14 151 000 euro
suurune puhaskasum, millest aktsionäridele
makstaks dividendina välja 0,10 eurot aktsia koh-
ta ehk 3 940 000 eurot.

Eelmisel aastal maksis Silvano dividendi akt-
sia kohta 0,25 eurot.

Dividendi saavate aktsionäride nimekiri fik-
seeritakse 12. juuli kella 23.59 seisuga ning välja-
makse tehakse hiljemalt 15. juulil. Ülejäänud osa
kasumist suunatakse eelmiste perioodide jaota-
mata kasumisse.

Lisaks teeb nõukogu ettepaneku vähenda-
da Silvano aktsiakapitali aktsia nimiväärtuse vä-
hendamisega 0,40 eurolt 0,30 eurole. Aktsiakapi-
tali suurus on pärast aktsiakapitali vähendamist
on 11 820 000 eurot.

Koosolek toimub 28. juunil kell 12 Tallinnas
Radisson Blu Hotel Olümpia konverentsisaalis.
Üldkoosolekust osavõtjate registreerimine algab
kell 11.30.

AKTSIA

LHV langetas Tallinki aktsia hinnasihti

**LHV teatas, et Tallinki 118,5 miljoni euro suu-
rune võlakirjaemissioon toob ettevõttele suu-
remaid kulusid ning seetõttu langetatakse akt-
sia hinnasihti 5 protsenti.** “Võlakirjaemissioon
tõi meie prognoosisdesse mitu muutust. Esiteks
suurenevad võlakirjade tootlusest (6,8%) finants-
kulud, tase on kõrgemal kui eelmisel võla fi-
nantseerimistel,” teatas LHV.

Tallinki finantsjuht Janek Stalmeister ütles, et
laen eurodes on odavam ning praeguseid turu-
hindu vaadates saaks olemasoleva laenu (3 kuu
Nibor +5% ehk 6,79%) intressiga vahetada euro-
deks umbes Euribor + 5,1% tasemel (kokku 5,3%).

LHV hindab Tallinki aktsia õiglaseks väärtu-
seks nüüd 0,95–1,05 eurot endise 1,00–1,10 euro
asemel. Soovitus on neutraalne.

LANGEJAD

Vestas Wind Systems

73,20 DKK

-5,23%

Valmieras Stikla

1,43 EUR

-4,03%

PKC Group

17,89 EUR

-3,87%

Molycorp

5,88 USD

-3,44%

Swedbank

149,60 SEK

-3,30%

Assa Abloy

258,70 SEK

-3,04%

Jaapani börs on vii-
mastel nädalatel
olnud eriti kõikuv.
UBSi kõige halvima stse-
naariumi järgi võib Jaapa-
ni majanduses juhtuda stag-
flatsioon, riigivõlg võib tõus-
ta 300%ni SKPst ning võlakir-
jade hinnad järsult langeda.

ÄRIPÄEVA KOOLITUS

SUVEKAMPAANIA!

Registreerudes ajavahemikus

3.–20. juuni 2013

on kõik Äripäeva Koolituskeskuse koolitused

20% soodsamad!

NB! Koolituse osaluse eest tuleb tasuda Suvekampaania ajavahemikus.

Programm aadressil **www.koolitus.aripaev.ee**

Äripäev

Info ja registreerimine
telefonil **667 0100**,
elektronposti aadressil
koolituskeskus@aripaev.ee
või koduleheküljel
www.koolitus.aripaev.ee